

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 13 oktober 2023
(OR. en)

14085/23

LIMITE

ENER 542
ENV 1113
CLIMA 468
COMPET 984
CONSOM 361
FISC 226
CODEC 1840

Interinstitutionellt ärende:
2023/0077(COD)

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Komm. dok. nr:	7440/23 + ADD1
Ärende:	Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om ändring av förordningarna (EU) 2019/943 och (EU) 2019/942 samt direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 för att förbättra utformningen av unionens elmarknad – Allmän riktlinje

För delegationerna bifogas den sjunde översynen av det ovannämnda förslaget, som utarbetats av ordförandeskapet (REV 7).

Ny text är markerad med **understruken fetstil** och strykningar med [...], båda utan gråmarkering.

Strykningar som infördes i dok. 8106/23 ("REV 1"), dok. 8918/23 ("REV 2"), dok. 9021/23 ("REV 3"), dok. 10009/23 ("REV 4"), dok. 10606/23 (REV 5") och dok. 13771/23 ("REV 6") är markerade med [...].

Ny text som infördes i dok. 8106/23 ("REV 1"), dok. 8918/23 ("REV 2"), dok. 9021/23 ("REV 3"), dok. 10009/23 ("REV 4"), dok. 10606/23 ("REV 5") och dok. 13771/23 ("REV 6") är markerad med **fetstil**.

2023/0077 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING

om ändring av förordningarna (EU) 2019/943 och (EU) 2019/942 samt direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 för att förbättra utformningen av unionens elmarknad

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA
FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och

av följande skäl¹:

¹ Skälen har ännu inte anpassats till det faktum att artiklarna 2 och 3 kommer att lyftas ut från denna ändringsförordning och utgöra ett fristående direktiv om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944.

- (1) Mycket höga priser och volatilitet på elmarknaderna har observerats sedan september 2021. Såsom fastställdes av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) i dess bedömning från april 2022 av utformningen av EU:s grossistmarknad för el² är detta främst en följd av det höga priset på gas, som används som insatsvara för elproduktion.
- (2) Upptrappningen av Rysslands militära aggression mot Ukraina, en avtalsslutande part i energigemenskapen, och relaterade internationella sanktioner sedan februari 2022 har stört de globala energimarknaderna, förvärrat problemet med höga gaspriser och lett till betydande dominoeffekter som påverkat elpriserna. Den ryska invasionen av Ukraina har också skapat osäkerhet om tillgången på andra råvaror, såsom stenkol och råolja, som används i kraftverksanläggningar. Detta har lett till betydande ytterligare ökningar av volatiliteten hos elprisnivåerna.

² Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, *ACER's Final Assessment of the EU Wholesale Electricity Market Design*, april 2022.

- (3) Som svar på denna situation **lade kommissionen i oktober 2021 fram** meddelandet ***Ta itu med stigande energipriser: en verktygslåda för åtgärder och stöd***, som innehöll[...] en verktygslåda med åtgärder som [...] **unionen** och dess medlemsstater kan använda för att hantera de omedelbara effekterna av höga energipriser på hushåll och företag, [...]inbegripet inkomststöd, skattelättnader, gasbesparingar och lagringsåtgärder[...], och för att stärka resiliensen mot framtida prischocker. I sitt meddelande av den 8 mars 2022 *REPowerEU: Gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris*³ presenterade kommissionen en rad ytterligare åtgärder för att stärka verktygslådan och reagera på stigande energipriser. Den 23 mars 2022 inrättade kommissionen också en tillfällig ordning för statligt stöd för att tillåta vissa subventioner som mildrar effekterna av höga energipriser⁴.

³ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *REPowerEU: Gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris*, COM(2022) 108 final.

⁴ Meddelande från kommissionen – *Tillfällig krisram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin till följd av Rysslands angrepp mot Ukraina*, EUT C 131 I, 24.3.2022, s. 1, C/2022/1890.

- (4) Den 18 maj 2022 lade kommissionen fram REPowerEU-planen⁵ som införde ytterligare åtgärder med inriktning på energibesparingar, diversifiering av energiförsörjningen och påskyndad utbyggnad av förnybar energi i syfte att få ett slut på unionens beroende av ryska fossila bränslen, inbegripet ett förslag om att höja unionens mål för 2030 för förnybar energi till 45 %. I meddelandet om kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning⁶ föreslog kommissionen ytterligare kortsiktiga åtgärder för att ta itu med de höga energipriserna, identifierade potentiella områden för förbättring av elmarknadens utformning, och tillkännagav sin avsikt att bedöma dessa områden i syfte att ändra den rättsliga ramen.

⁵ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Planen REPowerEU*, COM(2022) 230.

⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning – en handlingslinje*, COM(2022) 236 final.

- (5) För att snabbt ta itu med priskrisen och säkerhetsproblemen och hantera prisökningarna för medborgarna [...] antog unionen **flera rättsakter, såsom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032⁷, som inrättar ett starkt system för gaslagring⁸, rådets förordning (EU) 2022/1369⁹, som innehåller effektiva åtgärder för att minska efterfrågan på gas och el¹⁰, rådets förordning (EU) 2022/1854¹¹, som fastställer prisbegränsningssystem för att undvika exceptionella vinster inom både gas- och elmarknaderna¹² och rådets förordning (EU) 2022/2577¹³, som fastställer åtgärder för att påskynda tillståndsförfarandena för anläggningar för förnybar energi¹⁴.**

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 av den 29 juni 2022 om ändring av förordningarna (EU) 2017/1938 och (EG) nr 715/2009 vad gäller gaslagring (EUT L 173, 30.6.2022, s. 17).

⁸ [...]

⁹ Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas, EUT L 206, och rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att hantera höga energipriser (*EUT L 206*, 8.8.2022, s. 1).

¹⁰ [...]

¹¹ Rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (EUT L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

¹² [...]

¹³ Rådets förordning (EU) 2022/2577 av den 22 december 2022 om fastställande av en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi (EUT L 335, 29.12.2022, s. 36).

¹⁴ [...]

- (6) En väl integrerad **energimarknad** som bygger på paketet om ren energi för alla i EU¹⁵, som antogs 2018 och 2019¹⁶ (*paketet om ren energi*), bör göra det möjligt för unionen att dra nytta av de ekonomiska fördelarna med en inre energimarknad under normala marknadsförhållanden, säkerställa försörjningstrygghet och upprätthålla processen för minskade koldioxidutsläpp. Gränsöverskridande sammanlänkning säkerställer också **en** säkrare, tillförlitligare och effektivare drift av elsystemet.

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1), Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82), Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (EUT L 328, 21.12.2018, s. 210), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 158, 14.6.2019, s. 22), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 125).

¹⁶ [...]

- (7) Den nuvarande utformningen av elmarknaden har också bidragit till framväxten av nya och innovativa produkter, tjänster och åtgärder på slutkundsmarknaderna för el, genom att stödja energieffektivitet och spridning av förnybar energi och öka valmöjligheterna, för att hjälpa konsumenterna att sänka sina energikostnader även genom småskaliga produktionsanläggningar och framväxande tjänster för att tillhandahålla efterfrågefleksibilitet. Att bygga vidare på och utnyttja potentialen i digitaliseringen av energisystemet, t.ex. ett aktivt deltagande från konsumenternas sida, bör vara en central del av våra framtida elmarknader och elsystem. Samtidigt finns det ett behov av att respektera konsumenternas val och möjliggöra för konsumenterna att dra nytta av flera olika avtalserbjudanden.
- (8) I samband med energikrisen har elmarknadens nuvarande utformning dock också avslöjat ett antal viktiga brister kopplade till den påverkan höga och volatila priser på fossila bränslen har på kortsiktiga elmarknader, och som utsätter hushåll och företag för betydande prisökningar som påverkar deras elräkningar.
- (9) En snabbare utbyggnad av förnybar energi och ren flexibel teknik är det mest hållbara och kostnadseffektiva sättet att genom elektrifiering och integrering av energisystem strukturellt minska efterfrågan på fossila bränslen för elproduktion och direkt förbrukning. Tack vare låga driftskostnader kan förnybara energikällor ha en positiv inverkan på elpriserna i hela unionen och minska den direkta förbrukningen av fossila bränslen.

- (10) Förändringarna av elmarknadens utformning bör säkerställa att fördelarna med den ökade utbyggnaden av förnybar energi och energiomställningen som helhet kommer konsumenterna till godo, inbegripet de mest utsatta, och i slutändan skyddar dem från energikriser och förhindrar att fler hushåll hamnar i en energifattigdomsfälla. **Dessa** förändringar[...] bör mildra den påverkan höga priser på fossila bränslen, särskilt gas, har på elpriserna, i syfte att göra det möjligt för hushåll och företag att på längre sikt dra nytta av fördelarna med överkomlig och säker energi från hållbara förnybara och koldioxidsnåla källor.
- (11) Reformen av elmarknadens utformning bör inte bara gynna hushållskonsumenter utan också konkurrenskraften hos unionens industrier genom att underlätta deras möjligheter att göra de investeringar i ren teknik som de behöver för att klara sin omställning till nettonollutsläpp. Energiomställningen i unionen måste stödjas av en stark tillverkningsbas för ren teknik. Dessa reformer kommer att stödja en överkomlig elektrifiering av industrin och unionens ställning som världsledande inom forskning och innovation inom ren energiteknik.
- (12) Valfungerande och effektiva kortsiktiga marknader är ett viktigt verktyg för att integrera förnybar energi och flexibilitetskällor på marknaden och möjliggöra en kostnadseffektiv integrering av energisystemet.

- (13) Intradagsmarknaderna är särskilt viktiga för integreringen av intermittenta förnybara energikällor i elsystemet till lägsta kostnad, eftersom de ger marknadsaktörerna möjlighet att handla med underskott eller överskott på el närmare leveranstidpunkten. Eftersom producenter av intermittent förnybar energi endast kan göra en korrekt uppskattning av sin produktion nära leveranstidpunkten är det mycket viktigt att de har största möjliga handelsmöjligheter genom tillgång till en likvid marknad så nära tidpunkten för elleveransen som möjligt.

Stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden bör därför förkortas och fastställas närmare realtid. Om denna ändring medför risker för försörjningstryggheten bör de systemansvariga för överföringssystem ha möjlighet att begära ett undantag, på grundval av en konsekvensbedömning och med förbehåll för tillsynsmyndighetens godkännande, i syfte att begära en förlängning av tidsplanen för genomförandet. Denna begäran bör omfatta en handlingsplan med konkreta steg mot genomförandet av intradagsmarknadens nya stängningstid.

- (14) Det är därför viktigt för intradagsmarknaderna att anpassa sig till deltagandet av intermittert förnybar energiteknik som sol- och vindkraft samt till deltagandet av efterfrågefleksibilitet och **energilagring**. Intradagsmarknadernas likviditet bör förbättras genom delning av orderböcker mellan marknadsoperatörer inom ett elområde, även när kapaciteten mellan elområden sätts till noll eller efter intradagsmarknadens stängningstid. **För att säkerställa att orderböcker delas mellan nominerade elmarknadsoperatörer inom tidsramarna på dagen före- och intradagsmarknaderna bör nominerade elmarknadsoperatörer lämna in alla order till den gemensamma dagen före- och intradagskopplingen och inte organisera handeln med dagen före- och intradagsprodukter, eller produkter med liknande egenskaper, utanför den gemensamma dagen före- och intradagskopplingen. För att hantera den inneboende risken för diskriminering vid handel med dagen före- och intradagsprodukter inom och utanför den gemensamma dagen före- och intradagskopplingen, och den dränering av likviditet på unionens sammankopplade elmarknader som detta ger upphov till, bör denna skyldighet gälla nominerade elmarknadsoperatörer, företag som direkt eller indirekt utövar kontroll eller någon rättighet gentemot en nominerad elmarknadsoperatör och företag som direkt eller indirekt kontrolleras av en nominerad elmarknadsoperatör.** Dessutom bör intradagsmarknadens stängningstid ligga närmare leveranstidpunkten för att maximera marknadsaktörernas möjligheter att handla med underskott och överskott på el och bidra till en bättre integrering av intermitteranta förnybara energikällor i elsystemet.
- (15) Dessutom bör de kortsiktiga elmarknaderna säkerställa att småskaliga leverantörer av flexibilitetstjänster kan delta genom att minska den minsta anbudsstorleken.

- (16) För att säkerställa en effektiv integrering av el som produceras från intermittenta förnybara energikällor och för att minska behovet av fossilbränslebaserad elproduktion i **samband med elpriskriser**[...] bör det vara möjligt för systemansvariga för överföringssystem att utforma en topplastutjämningsprodukt som möjliggör **ytterligare** [...] efterfrågefleksibilitet för att bidra till att minska förbrukningen[...] i elsystemet[...]. **[.../ Topplastutjämningsprodukten bör, utöver att bidra till att sänka grossistpriserna på el, bidra till [...] försörjningstryggheten under en elpriskris. [.../Eftersom topplastutjämningsprodukten syftar till att minska och ändra elförbrukningen bör användningsområdet för denna produkt begränsas till efterfrågefleksibilitet. Eftersom topplastutjämningsprodukten är avsedd att [.../ tillämpas endast i begränsade situationer med elpriskriser, får [...] upphandlingen [...] av denna äga rum upp till en vecka före [.../ frisläppandet av ytterligare kapacitet för efterfrågefleksibilitet. [.../Systemansvariga för överföringssystem bör kunna aktivera topplastutjämningsprodukten på grundval av prognosen för efterfrågan. Alternativt bör det vara möjligt att automatiskt aktivera topplastutjämningsprodukten [.../ på dagen före marknaden, på grundval av det energipris som fastställts vid upphandlingen av kapaciteten för att minska efterfrågan. För att verifiera volymer av aktiverad efterfrågeminskning bör den systemansvarige för överföringssystemet använda en referensnivå som återspeglar den förväntade elförbrukningen utan aktivering av topplastutjämningsprodukten.**

- (17) För att konsumenterna ska kunna delta aktivt på elmarknaderna och tillhandahålla sin flexibilitet förses de successivt med smarta mätarsystem. I ett antal medlemsstater går dock införandet av smarta mätarsystem fortfarande långsamt. I de fall då smarta mätarsystem ännu inte är installerade och i de fall då smarta mätarsystem inte ger tillräckligt detaljerade data bör systemansvariga för överförings- och distributionssystem kunna använda data från särskilda mätinstrument för att observera och reglera flexibilitetstjänster såsom efterfrågefleksibilitet och energilagring. Att möjliggöra användning av data från särskilda mätinstrument för observerbarhet och avveckling bör underlätta konsumenternas aktiva deltagande på marknaden och utvecklingen av deras efterfrågefleksibilitet. Användningen av data från dessa särskilda mätinstrument bör åtföljas av kvalitetskrav för data.
- (18) I denna förordning fastställs en rättslig grund för behandling av personuppgifter i enlighet med **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679¹⁷**[...]. Medlemsstaterna bör säkerställa att alla principer och skyldigheter avseende skydd av personuppgifter som fastställs i **förordning (EU) 2016/679** [...] uppfylls, även när det gäller uppgiftsminimering. Om målet med detta direktiv kan uppnås utan behandling av personuppgifter bör [...] **personuppgiftsansvariga** förlita sig på anonymiserade och aggregerade data.

¹⁷ **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).**

- (19) Konsumenter och leverantörer behöver ändamålsenliga och effektiva terminsmarknader för att täcka sin långsiktiga prisexponering och minska beroendet av kortsiktiga priser. För att säkerställa att energikunder i hela [...] **unionen har möjlighet att** [...] dra full nytta av fördelarna med integrerade elmarknader och konkurrens i hela unionen bör funktionen hos unionens eltermensmarknad förbättras genom inrättandet av regionala virtuella knutpunkter i syfte att komma till rätta med den nuvarande marknadsfragmenteringen och den låga likviditeten i många elområden. Regionala virtuella knutpunkter bör omfatta flera elområden och säkerställa en lämplig priskorrelation. Vissa elområden omfattas kanske inte av en **regional** virtuell knutpunkt när det gäller att bidra till referenspriset för knutpunkten. Marknadsaktörer från dessa elområden bör dock fortfarande kunna risksäkra sig genom en knutpunkt.

(19b) [...] I syfte att [...] säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter [...] för att fastställa närmare bestämmelser för utformningen av unionens eltermensmarknad när det gäller inrättandet av regionala virtuella knutpunkter. För att säkerställa synergier med det befintliga regelverket bör tilldelningen av genomförandebefogenheter i artikel 59 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943¹⁸ utvidgas till att även omfatta de aspekter som är nödvändiga för inrättandet av virtuella knutpunkter. Kommissionen bör innan den utövar dessa genomförandebefogenheter [...] utföra en konsekvensbedömning. I tillämpliga fall bör konsekvensbedömningen beakta konsekvenserna av inrättandet av regionala virtuella knutpunkter när det gäller befintliga mellanstatliga avtal om gränsöverskridande gemensamt ägande av kraftverk. Genomförandebefogenheterna bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54).

- (20) Virtuella knutpunkter bör återspegla det aggregerade priset för flera elområden och tillhandahålla ett referenspris som bör användas av marknadsoperatörer för att erbjuda terminssäkringsprodukter. I detta avseende bör virtuella knutpunkter inte förstås som enheter som organiserar eller genomför transaktioner. De regionala virtuella knutpunkterna bör, genom att tillhandahålla ett referensprisindex, göra det möjligt att slå samman likviditet och ge marknadsaktörerna bättre möjligheter till risksäkring.
- (21) För att öka marknadsaktörernas möjligheter till risksäkring bör rollen för den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med kommissionens förordning (EU) 2016/1719¹⁹ utvidgas. Den gemensamma tilldelningsplattformen bör erbjuda handel med finansiella långsiktiga överföringsrättigheter mellan de olika elområdena och de regionala virtuella knutpunkterna. De order som lämnas in av marknadsaktörer för finansiella överföringsrättigheter **bör**[...] motsvaras av en samtidig tilldelning av långsiktig kapacitet mellan elområden. Sådan matchning och tilldelning bör genomföras regelbundet för att säkerställa tillräcklig likviditet och därmed effektiva risksäkringsmöjligheter för marknadsaktörerna. De långsiktiga överföringsrättigheterna bör utfärdas med täta löptider, [...]från en månad till minst tre år framåt[...], för att anpassas till marknadsaktörernas typiska risksäkringshorisont. Den gemensamma tilldelningsplattformen bör vara föremål för övervakning och verkställighet för att säkerställa att den utför sina uppgifter korrekt.

¹⁹ **Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (EUT L 259, 27.9.2016, s. 42).**

- (22) Nättariffer bör ge systemansvariga för överförings- och distributionssystem incitament att använda flexibilitetstjänster genom att vidareutveckla innovativa lösningar för att optimera det befintliga nätet och upphandla flexibilitetstjänster, särskilt efterfrågefleksibilitet eller lagring. I detta syfte bör nättariffer utformas så att de tar hänsyn till systemansvarigas drifts- och kapitalutgifter eller en effektiv kombination av båda, så att de kan driva elsystemet på ett kostnadseffektivt sätt. **Kravet på kostnadsåterspeglning bör inte begränsa möjligheten att effektivt omfördela kostnader i fall där plats- eller tidsbaserade nätavgifter tillämpas.** Detta skulle ytterligare bidra till att integrera förnybara energikällor till lägsta kostnad för elsystemet och göra det möjligt för slutkunderna att värdera sina flexibilitetslösningar.

- (23) Havsbaserade förnybara energikällor, t.ex. havsbaserad vindkraft, havsenergi och flytande solceller, kommer att spela en avgörande roll för att bygga upp ett energisystem som till stor del bygger på förnybara energikällor och för att säkerställa klimatneutralitet senast 2050. Det finns dock betydande hinder för en bredare och effektiv utbyggnad som försvårar den massiva uppskalning som krävs för att uppnå dessa mål. Liknande hinder kan uppstå för annan havsbaserad teknik i framtiden. Dessa hinder omfattar investeringsrisker i samband med den unika topografiska situationen för havsbaserade hybridprojekt som är anslutna till mer än en marknad **i ett havsbaserat elområde. Det är viktigt att ta itu med dessa hinder på ett snabbt och effektivt sätt.** För att minska investeringsrisken för utvecklare av sådana havsbaserade projekt och säkerställa att projekten i ett havsbaserat elområde har fullt marknadstillträde till de omgivande marknaderna, bör systemansvariga för överföringssystem garantera att de[...] havsbaserade projekten **i ett havsbaserat elområde** har tillträde till kapaciteten hos respektive hybridsammanlänkning för alla marknadstidsenheter, **upp till den kapacitet som man enats om i anslutningsavtalet för att därmed utesluta potentiell överutbyggnad av kapacitet.** Om den tillgängliga överföringskapaciteten minskas i sådan grad att hela den mängd elproduktion som det havsbaserade projektet annars skulle ha kunnat exportera inte kan levereras till marknaden, bör den eller de systemansvariga för överföringssystemen som ansvarar för behovet av att begränsa kapaciteten i framtiden ges möjlighet att kompensera det havsbaserade projektets operatör i motsvarande grad med intäkter från överbelastning. Denna kompensation **bör balansera de minskade intäkterna för operatörer av havsbaserade produktionsanläggningar för förnybar el till följd av ett sådant minskat tillträde till sammanlänkade marknader och** bör endast avse den produktionskapacitet som finns tillgänglig på marknaden, som kan vara väderberoende och varken omfattar driftstopp eller underhåll av det havsbaserade projektet. **Kompensationen vid bristande tillträde till överföringsnätet bör inte tolkas som prioriterad inmatning.** Dessutom bör det aldrig förekomma dubbel kompensation för samma risk som avses i denna bestämmelse, exempelvis om risken redan täcks av ett differenskontrakt eller ett annat relevant stödsystem. Närmare bestämmelser, inklusive villkoren för när åtgärden kan upphöra, t.ex. att det finns tillräcklig efterfrågan inom det havsbaserade elområdet eller direkt tillgång till ett tillräckligt antal marknader för att risken ska försvinna, samt undanröjande av hinder, är avsedda att fastställas i en genomförandeakt[...], inbegripet i förekommande fall genom ändringar av kommissionens förordning (EU) 2015/1222[...].

- (24) På dagen före-grossistmarknaden kommer de kraftverk som har låga marginalkostnader först i inmatningsordningen, men det pris som alla marknadsaktörer erhåller fastställs på grundval av den sista anläggning som behövs för att täcka efterfrågan, dvs. den som har de högsta marginalkostnaderna när marknaden klareras. I detta sammanhang har energikrisen visat att stigande priser på gas och stenkol kan leda till exceptionella och varaktiga prisökningar för gas- och koleldade produktionsanläggningar på dagen före-grossistmarknaden. Detta har i sin tur lett till exceptionellt höga priser på dagen före-marknaden i hela unionen, eftersom gas- och koleldade produktionsanläggningar ofta är de anläggningar som har de högsta marginalkostnaderna för att tillgodose efterfrågan på el.
- (25) Mot bakgrund av prisets roll på dagen före-marknaden som referens för priset på andra grossistmarknader för el och det faktum att alla marknadsaktörer får clearingpriset har tekniken med betydligt lägre marginalkostnader konsekvent haft höga intäkter.
- (26) För att uppnå unionens mål för minskade koldioxidutsläpp och de mål som fastställs i REPowerEU för att bli mer energioberoende måste unionen påskynda utbyggnaden av förnybar energi så att den går i en mycket snabbare takt. Med tanke på de investeringsbehov som krävs för att uppnå dessa mål bör marknaden se till att en långsiktig prissignal inrättas.

- (27) Inom denna ram bör medlemsstaterna sträva efter att skapa rätt marknadsvillkor för långsiktiga marknadsbaserade instrument, t.ex. energiköpsavtal. Energifköpsavtalen är bilaterala köpeavtal mellan producenter och köpare av el. De ger kunden långsiktig prisstabilitet och den säkerhet som krävs för att producenten ska kunna fatta investeringsbeslut. Det är dock endast en handfull medlemsstater som har aktiva energiköpsavtal och köparna är vanligtvis begränsade till stora företag, inte minst eftersom energiköpsavtalen möter en rad hinder, särskilt svårigheten att täcka risken för betalningsinställelse från köparen i dessa långfristiga avtal. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till behovet av att skapa en dynamisk marknad för energiköpsavtal när de fastställer strategier för att uppnå de mål för minskade koldioxidutsläpp i energisystemet som anges i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner.

- (28) **I enlighet med**[...] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001²⁰ ska medlemsstaterna bedöma de rättsliga och administrativa hindren för långfristiga avtal om köp av förnybar el och [...] undanröja oberättigade hinder för, och främja en mer utbredd användning av, sådana avtal. Dessutom ska medlemsstaterna beskriva strategier och åtgärder som underlättar en mer utbredd användning av avtal om köp av förnybar el i sina integrerade nationella energi- och klimatplaner. Utan att det påverkar denna skyldighet att rapportera om det regelverk som påverkar marknaden för energiköpsavtal bör medlemsstaterna säkerställa att instrument för att minska de finansiella risker som hänger samman med att köparen inte fullgör sina långfristiga betalningsskyldigheter inom ramen för energiköpsavtal är tillgängliga för företag som möter inträdeshinder på marknaden för energiköpsavtal och inte befinner sig i ekonomiska svårigheter[...]. Medlemsstaterna skulle kunna besluta att inrätta ett garantisystem till marknadspriser **om privata garantier inte är tillgängliga eller inte är tillräckligt tillgängliga**. Medlemsstaterna bör **i så fall** införa bestämmelser för att undvika att minska likviditeten på elmarknaderna, exempelvis genom att använda finansiella energiköpsavtal. **Medlemsstaterna skulle kunna besluta att underlätta aggregering av efterfrågan på energiköpsavtal från kunder som på individuell nivå stöter på hinder när det gäller att komma in på marknaden för energiköpsavtal, men som tillsammans kan erbjuda producenterna en attraktiv möjlighet till energiköpsavtal.** Medlemsstaterna bör inte ge stöd till energiköpsavtal för köp av produktion från fossila bränslen. Standardmetoden bör vara icke-diskriminering mellan konsumenter, men medlemsstaterna skulle kunna besluta att rikta dessa instrument till specifika konsumentkategorier, med tillämpning av objektiva och icke-diskriminerande kriterier. Inom denna ram bör medlemsstaterna ta hänsyn till den potentiella roll som [...] **faciliteter** som tillhandahålls på unionsnivå, till exempel av Europeiska investeringsbanken (EIB), kan spela.

²⁰ **Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).**

- (29) Medlemsstaterna har flera instrument till sitt förfogande för att stödja utvecklingen av marknaderna för energiköpsavtal vid utformning och tilldelning av offentligt stöd. Om utvecklare av projekt för förnybar energi som deltar i ett anbudsförfarande för offentligt stöd ges möjlighet att reservera en del av produktionen för försäljning genom ett energiköpsavtal skulle det bidra till att främja och utöka marknaderna för energiköpsavtal. Som en del av denna anbudsutvärdering bör medlemsstaterna dessutom sträva efter att tillämpa kriterier för att ge incitament till tillträde till marknaden för energiköpsavtal för aktörer som möter inträdeshinder, t.ex. små och medelstora företag, och ge företräde åt anbudsgivare som åtar sig att underteckna ett energiköpsavtal för en del av projektproduktionen från en eller flera potentiella köpare som har svårt att få tillträde till marknaden för energiköpsavtal.
- (29a) Medlemsstaterna bör ägna särskild uppmärksamhet åt gränsöverskridande energiköpsavtal och undanröja omotiverade hinder som är specifikt kopplade till dem, så att konsumenterna i medlemsstater med begränsad kapacitet kan få tillgång till el som produceras i andra regioner utan diskriminering.**

- (30) Om medlemsstaterna beslutar att stödja offentligt finansierade [...] investeringar **genom** [...]system med direkt prisstöd[...] i **nya anläggningar** för koldioxidsnål, icke-fossil elproduktion, för att uppnå unionens mål för minskade koldioxidutsläpp, bör dessa system struktureras genom dubbelriktade differenskontrakt som, utöver en intäktsgaranti, inbegriper en övre gräns för marknadsintäkterna från de berörda produktionstillgångarna. /.../

- (30a) För att säkerställa rättssäkerhet och förutsägbarhet bör skyldigheten att strukturera systemen för direktstöd genom dubbelriktade differenskontrakt endast gälla kontrakt inom ramen för system med direkt prisstöd för [...] investeringar i ny produktion som ingår från och med tre år efter dagen för denna förordnings ikraftträdande. Övergångsperioden bör vara fem år för havsbaserade hybridtillgångar som är anslutna till två eller flera elområden på grund av sådana projekts komplexitet.**
- (30b) [.../ Skyldigheten att använda dubbelriktade differenskontrakt påverkar inte tillämpningen av artikel 6.1 i direktiv (EU) 2018/2001.**
- (30c) Denna förordning ändrar artikel 4.3 andra stycket i direktiv (EU) 2018/2001, med de återstående bestämmelserna i artikel 4 i direktiv (EU) 2018/2001, som fastställer principerna för utformningen av stödsystem till energi från förnybara energikällor, är fortfarande fullt tillämpliga.**

- (31) Sådana dubbelriktade differenskontrakt skulle säkerställa att producenternas intäkter från nya investeringar i elproduktion som får offentligt stöd blir mer oberoende av de volatila priserna på fossilbränslebaserad produktion, som vanligtvis sätter priset på dagen före-marknaden.

Utformningen av dessa dubbelriktade differenskontrakt bör bevara incitamenten för produktionsanläggningen att vara verksam och delta effektivt på elmarknaderna, särskilt [...] för att återspegla marknadsförhållandena. Dubbelriktade differenskontrakt kan variera i fråga om löptid och kan bland annat omfatta inmatningsbaserade differenskontrakt med ett eller flera lösenpriser, ett minimipris eller differenskontrakt avseende kapacitet eller mätning. Skyldigheten att använda dubbelriktade differenskontrakt gäller inte stödordningar som inte är direkt kopplade till elproduktion, såsom lagring, och som inte använder direkt prisstöd, såsom investeringsstöd i form av förskottsbidrag, skatteåtgärder eller gröna certifikat.

- (32) I den mån begränsningen att fastställa system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt inskränker de typer av system med direkt prisstöd som medlemsstaterna kan införa för förnybara energikällor, bör den dock begränsas till teknik med låga koldioxidutsläpp som inte använder fossila bränslen, med låga och stabila driftskostnader, och till teknik som vanligtvis inte ger elsystemet flexibilitet, samtidigt som teknik som befinner sig i ett tidigt skede av marknadsintroduktionen utesluts. Detta är nödvändigt för att säkerställa att den ekonomiska bärkraften hos produktionsteknik med höga marginalkostnader inte äventyras och för att upprätthålla incitamenten för teknik som kan ge elsystemet flexibilitet att lägga bud på elmarknaden på grundval av deras alternativkostnader. Dessutom bör begränsningen att fastställa system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt inte gälla ny teknik för vilken andra typer av system med direkt prisstöd kan vara bättre lämpade för att uppmuntra användningen av dem. Begränsningen bör inte påverka eventuella undantag för småskaliga anläggningar och demonstrationsprojekt enligt [...] **direktiv** (EU) 2018/2001 men bör ta hänsyn till särdragen hos gemenskaper för förnybar energi i enlighet med [...] det direktivet.
- (33) Med tanke på behovet av att skapa rättssäkerhet för producenterna bör medlemsstaternas skyldighet att tillämpa system med direkt prisstöd för elproduktion i form av dubbelriktade differenskontrakt endast gälla investeringar [...] **i nya anläggningar för elproduktion** [...] från de källor som anges i skälet ovan.

- (34) Tack vare den övre begränsningen av marknadsintäkterna bör system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt utgöra en ytterligare inkomstkälla för medlemsstaterna under perioder med höga energipriser. För att ytterligare mildra de höga elprisernas inverkan på konsumenternas energikostnader bör medlemsstaterna säkerställa att intäkterna från producenter som omfattas av system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt, **eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter**, överförs till [...] slutförbrukare.[...] När medlemsstaterna fördelar intäkterna till hushållen bör de särskilt kunna gynna utsatta kunder. Mot bakgrund av fördelarna för elkunderna i ett bredare perspektiv av investeringar i förnybar energi, energieffektivitet och ökad användning av koldioxidsnål energi bör det också vara möjligt för medlemsstaterna att använda intäkterna från dubbelriktade differenskontrakt, eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter, för att finansiera investeringar för att minska elkostnaderna för slutförbrukarna och att använda sådana intäkter, eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter, för att finansiera kostnaderna för systemen för direkt prisstöd. [...] [...] Omfördelningen av intäkter bör ske på ett sätt som säkerställer att **kunderna**[...] fortfarande i viss utsträckning är exponerade för prissignalen, så att de minskar sin förbrukning när priserna är höga, eller flyttar den till perioder med lägre priser (som vanligtvis är perioder med en högre andel produktion av förnybara energikällor). **Medlemsstaterna bör i synnerhet kunna beakta förbrukningen under perioder med låg belastning för att bevara incitamenten till flexibilitet.** Medlemsstaterna bör säkerställa att de likvärdiga förutsättningarna och konkurrensen mellan de olika leverantörerna inte påverkas av omfördelningen av intäkter till slutförbrukarna av el. **Dessa principer bör inte vara obligatoriska för intäkter som genereras av kontrakt inom ramen för system för direkt prisstöd som ingåtts före den dag då skyldigheten att använda dubbelriktade differenskontrakt börjar tillämpas.**

Medlemsstaterna kan fördela intäkter från dubbelriktade differenskontrakt utan att denna fördelning utgör en reglering av detaljhandelspriset i enlighet med artikel 5 i direktiv (EU) 2019/944.

- (35) Dessutom bör medlemsstaterna säkerställa att systemen med direkt prisstöd, oavsett form, inte undergräver elmarknadernas effektiva, konkurrenskraftiga och likvida funktion, vilket bevarar producenternas incitament att reagera på marknadssignaler, inbegripet att sluta producera när elpriserna ligger under deras driftskostnader, och slutkundernas incitament att minska förbrukningen när elpriserna är höga. Medlemsstaterna bör se till att stödsystem inte utgör ett hinder för utvecklingen av kommersiella avtal såsom energiköpsavtal.
- (36) Dubbelriktade differenskontrakt och energiköpsavtal kompletterar således varandra när det gäller att främja energiomställningen och se till att fördelarna med förnybar och koldioxidsnål energi kommer konsumenterna till godo. Med förbehåll för de krav som fastställs i denna förordning bör det stå medlemsstaterna fritt att besluta vilka instrument de använder för att uppnå sina mål för minskade koldioxidutsläpp. Genom energiköpsavtalen bidrar privata investerare till ökad användning av förnybar och koldioxidsnål energi och låser låga och stabila elpriser på lång sikt. Likaså uppnår offentliga organ samma mål på konsumenternas vägnar genom dubbelriktade differenskontrakt. Båda instrumenten är nödvändiga för att uppnå unionens mål för minskade koldioxidutsläpp genom utbyggnad av förnybar och koldioxidsnål energi, och samtidigt ge konsumenterna fördelarna med billig elproduktion.

- (37) Den påskyndade utbyggnaden av förnybara energikällor kräver en ökad tillgång till flexibilitetslösningar för att säkerställa att de integreras i nätet och för att elsystemet och elnätet ska kunna anpassa sig till variationen i elproduktion och elförbrukning över olika tidshorisonter. **I syfte att främja icke-fossil flexibilitet [...] bör tillsynsmyndigheterna, eller andra myndigheter eller enheter som utsetts av en medlemsstat, regelbundet bedöma behovet av flexibilitet i elsystemet på grundval av indata från systemansvariga för överförings- och distributionssystem och denna bedömning bör komplettera rapporteringen om flexibiliteten i det nationella energisystemet i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999²¹.** Bedömningen av elsystemets flexibilitetsbehov bör ta hänsyn till alla befintliga och planerade investeringar, [...]inbegripet befintliga tillgångar som ännu inte är anslutna till nätet [...], i flexibilitetskällor såsom flexibel elproduktion, sammanlänknings-, efterfrågefleksibilitet, energilagring eller produktion av förnybara bränslen, med tanke på behovet av minskade koldioxidutsläpp i energisystemet. På grundval av detta bör medlemsstaterna fastställa ett nationellt mål för icke-fossil flexibilitet, t.ex. efterfrågefleksibilitet och **energilagring**, vilket också bör återspeglas i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner.

²¹ **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).**

(38) För att uppnå det **vägledande** nationella målet för icke-fossil flexibilitet, t.ex. behov av efterfrågefleksibilitet och investeringar i **energilagring**, och i de fall där flexibilitetsbehoven inte tillgodoses genom undanröjande av marknadshinder och genom befintliga investeringar, kan medlemsstaterna tillämpa stödssystem för icke-fossil flexibilitet som består av betalningar för den tillgängliga kapaciteten för icke-fossil flexibilitet.[...]

(39) [...] ²² [...]

(40) [...]

²² [...]

(40a) Eftersom kapacitetsmekanismer som inte samordnas kan ha en betydande inverkan på den inre marknaden för el infördes genom paketet om ren energi en övergripande ram för att bättre bedöma behovet och förbättra utformningen av kapacitetsmekanismer. Även om det är nödvändigt att begränsa snedvridningar av konkurrensen och den inre marknaden kan kapacitetsmekanismer, tillsammans med ett lämpligt regelverk, spela en viktig roll för att säkerställa resurstillräcklighet, särskilt under övergången till ett koldioxidfritt system och för otillräckligt sammanlänkade energisystem. Kapacitetsmekanismer bör därför inte längre betraktas som en sista utväg, men deras nödvändighet och utformning bör regelbundet bedömas mot bakgrund av utvecklingen av regelverket och marknadsförhållandena. Förfarandet för antagande av kapacitetsmekanismer har dock visat sig vara komplicerat. För att ta itu med eventuella möjligheter att rationalisera och förenkla processen för att tillämpa en kapacitetsmekanism, [...], och för att säkerställa att medlemsstaterna i god tid kan ta itu med tillräcklighetsproblem samtidigt som nödvändiga kontroller tillhandahålls för att förebygga skada för den inre marknaden, bör kommissionen skyndsamt [...] lägga fram en heltäckande rapport med en bedömning av sådana möjligheter. I detta sammanhang bör kommissionen begära att byrån ändrar metoden för bedömning av den europeiska resurstillräckligheten i enlighet med det tillämpliga förfarandet, om detta är lämpligt. Efter samråd med medlemsstaterna bör kommissionen [...] senast [...] tre månader efter denna förordnings ikraftträdande lägga fram förslag för att vid behov rationalisera och förenkla processen för bedömning av kapacitetsmekanismer.

- (41) Nya produktions- och förbrukningsanläggningars anslutning till nätet, särskilt anläggningar för förnybar energi, drabbas ofta av förseningar i förfarandena för anslutning. En av orsakerna till sådana förseningar är bristen på tillgänglig nätkapacitet på den plats som investeraren valt, vilket innebär ett behov av utbyggnad eller förstärkningar av nätet för att kunna ansluta anläggningarna till systemet på ett säkert sätt. Ett nytt krav på att systemansvariga för elsystem, både på överförings- och distributionsnivå, ska offentliggöra och uppdatera information om tillgänglig nätkapacitet inom sina verksamhetsområden skulle bidra till investerarnas beslutsfattande på grundval av information om tillgången till nätkapacitet inom systemet och därmed till den påskyndade utbyggnad av förnybar energi som krävs.
- (42) För att ta itu med problemet med långa svarstider vid begäran om anslutning till nätet bör systemansvariga för överförings- och distributionssystem dessutom tillhandahålla tydlig och öppen information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. Systemansvariga för överförings- och distributionssystem bör [...] tillhandahålla sådan information inom tre månader från och med inlämnandet av begäran.
- (43) Under energikrisen har konsumenterna utsatts för extremt instabila grossistpriser på energi och haft begränsade möjligheter att delta på energimarknaden. Många hushåll har därför haft svårt att betala sina räkningar. Utsatta konsumenter och energifattiga drabbas hårdast²³, men medelinkomsthushåll har också utsatts för sådana svårigheter. Det är därför viktigt att uppdatera konsumenternas rättigheter och skydd så att konsumenterna kan dra nytta av energiomställningen, frikoppla sina elkostnader från kortsiktiga prisrörelser på energimarknaderna och ombalansera risken mellan leverantörer och konsumenter.

²³ Vissa grupper löper större risk att drabbas av energifattigdom eller löper större risk att drabbas av de negativa effekterna av energifattigdom, t.ex. kvinnor, personer med funktionsnedsättning, äldre personer, barn och personer med etnisk minoritetsbakgrund.

- (44) Konsumenterna bör ha tillgång till ett brett utbud av erbjudanden så att de kan välja ett avtal utifrån sina behov. Leverantörerna har dock minskat sina erbjudanden, avtal med fast pris har blivit ovanliga och urvalet av anbud har blivit begränsat. Konsumenterna bör alltid ha möjlighet att välja ett överkomligt fast pris och ett avtal med fast löptid, och leverantörerna bör inte ensidigt ändra villkoren innan ett sådant avtal löper ut. **Detta ändrar inte det faktum att avtal med dynamiska priser fortfarande är mycket viktiga och att [...] en ökad användning av förnybara energikällor kan hjälpa konsumenterna att sänka sina energiräkningar. Medlemsstaterna bör kunna [...] undanta leverantörer som endast erbjuder avtal med dynamiska priser från skyldigheten att erbjuda avtal med fast pris och fast löptid, förutsatt att detta inte inverkar negativt på konkurrensen och att det fortfarande finns ett tillräckligt urval av avtal med fast pris och fast löptid.**
- (45) Om leverantörerna inte ser till att deras elportfölj är tillräckligt risksäkrad kan förändringar i grossistpriserna på el innebära en finansiell risk för dem och leda till konkurser där kostnaderna vältras över på konsumenter och andra nätanvändare. Det bör därför säkerställas att leverantörerna är risksäkrade på lämpligt sätt när de erbjuder avtal med fast pris. En lämplig risksäkringsstrategi bör beakta leverantörernas tillgång till sin egen produktion och dess kapitalisering samt dess exponering för förändringar i grossistmarknadspriserna. **Förekomsten av lämpliga risksäkringsstrategier kan säkerställas genom allmänna regler som övervakas utan att det görs någon särskild översyn av enskilda leverantörers positioner eller strategier. Stresstester och rapporteringskrav för leverantörer kan utnyttjas för att bedöma leverantörernas risksäkringsstrategier.**

- (46) Konsumenterna bör kunna välja den leverantör som erbjuder dem det pris och den tjänst som bäst passar deras behov. Framsteg inom teknik för mätning och individuell mätning i kombination med informations- och kommunikationsteknik innebär att det nu är tekniskt möjligt att ha flera leverantörer för en och samma fastighet. Om kunderna så önskar bör de kunna utnyttja dessa möjligheter att välja en separat leverantör, särskilt när det gäller el för att driva apparater som värmepumpar eller elfordon som har en särskilt hög förbrukning eller som också har möjlighet att automatiskt ändra sin elförbrukning som svar på prissignaler. **I detta syfte bör kunder tillåtas att ha mer än en mät- och faktureringspunkt täckta av den gemensamma anslutningspunkten för sina fastigheter, varvid olika apparater kan mätas och försörjas separat. Mätpunkterna bör vara tydligt åtskilda från varandra.**
- Bestämmelserna för fördelningen av de relaterade kostnaderna bör fastställas på nationell nivå. Vissa smarta mätarsystem kan direkt täcka mer än en mätpunkt och gör det därför möjligt för kunder att ha mer än ett elleveransavtal samtidigt. Leverantörer bör ha balansansvar enbart för de mät- och faktureringspunkter som de levererar till. Genom främjande av[...] särskilda mätningsslösningar[...] som är kopplade till eller inbyggda i apparater med flexibel, kontrollerbar last kan slutkunderna dessutom delta i andra incitamentsbaserade efterfrågestyrningssystem som tillhandahåller flexibilitetstjänster på elmarknaden och till systemansvariga för överförings- och distributionssystem. På det hela taget bör sådana arrangemang bidra till ökad användning av efterfrågefleksibilitet och konsumentinflytande så att konsumenterna får större kontroll över sin energianvändning och sina energikostnader, samtidigt som elsystemet ges ytterligare flexibilitet för att kunna hantera fluktuationer i efterfrågan och tillgång.**

- (47) På grund av den ökande komplexiteten i energierbjudanden och olika marknadsföringsmetoder har konsumenterna ofta svårt att fullt ut förstå vad de ansluter sig till. Det råder i synnerhet oklarhet om hur priset fastställs, villkoren för förlängning av avtalet, konsekvenserna av att säga upp ett avtal eller skälen till att leverantören ändrat villkoren. Därför bör leverantörer eller marknadsaktörer som deltar i aggregering ge konsumenterna kort och lättförståelig basinformation om energierbjudanden innan avtalet undertecknas.
- (48) För att säkerställa kontinuitet i försörjningen för konsumenterna, i synnerhet om leverantören går i konkurs, bör medlemsstaterna [...] **införa ett system med sistahandsleverantörer. Det bör vara möjligt att [...] utse en sistahandsleverantör antingen före eller vid den tidpunkt då leverantören går i konkurs. En sådan sistahandsleverantör [...] kan behandlas som tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster. En sistahandsleverantör [...] kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som också utför distributionsfunktioner, förutsatt att den uppfyller kraven på åtskillnad i [...] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944²⁴. Detta innebär dock inte någon skyldighet för medlemsstaterna att leverera till ett visst fast minimipris. Om en medlemsstat innan detta direktiv träder i kraft redan har utsett en sistahandsleverantör genom ett rättvist, öppet och icke-diskriminerande förfarande är det inte nödvändigt att genomföra ett nytt förfarande för att utse en sistahandsleverantör.**

²⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (EUT L 158, 14.6.2019, s. 125).

- (49) Energidelning kan skapa resiliens mot effekterna av höga och volatila grossistmarknadspriser på konsumenternas energikostnader, ge en bredare grupp konsumenter som annars inte har möjlighet att bli aktiva kunder på grund av ekonomiska eller rumsliga begränsningar, t.ex. energifattiga och utsatta konsumenter, ökad användning av förnybar energi genom att mobilisera ytterligare privata kapitalinvesteringar och diversifiera ersättningsvägarna. Genom integrering av lämpliga prissignaler och lagringsanläggningar kan eldelning lägga grunden till att frigöra mindre konsumenters flexibilitetspotential.
- (50) Aktiva kunder som äger, leasar eller hyr en lagrings- eller produktionsanläggning bör ha rätt att dela överskottsproduktion **mot betalning eller kostnadsfritt** och ge andra konsumenter möjlighet att bli aktiva eller dela den förnybara energi som produceras eller lagras i gemensamt leasade, hyrda eller ägda anläggningar, antingen direkt eller genom en tredjepartsfacilitator. **Betalningar för delning av överskottsproduktion kan antingen regleras direkt mellan aktiva kunder eller automatiseras via en plattform för handel mellan aktörer (peer-to-peer).** Energidelningsarrangemang kan antingen baseras på privata avtal mellan aktiva kunder eller organiseras genom en juridisk person. En rättslig enhet som införlivar kriterierna för en gemenskap för förnybar energi enligt definitionen i [...] direktiv (EU) 2018/2001 eller en medborgarenergigemenskap enligt definitionen i [...] direktiv (EU) 2019/944 kan dela el som produceras från anläggningar som de har full äganderätt till med sina medlemmar. Ramen för skydd och egenmakt för energidelning bör särskilt uppmärksamma energifattiga och utsatta konsumenter.

- (51) Energidelning möjliggör kollektiv förbrukning av egenproducerad eller lagrad el som matas in i nätet av mer än en samverkande aktiv kund. Medlemsstaterna bör inrätta lämplig it-infrastruktur för att möjliggöra administrativ matchning inom en viss tidsram av **kundens totala uppmätta förbrukning med egenproducerad eller lagrad förnybar energi som dras av från den totala förbrukningen** i syfte att beräkna energikomponenten i energiräkningen **från kundens leverantör och därigenom minska kundens räkning**. Utmatningen från dessa anläggningar bör fördelas mellan de aggregerade konsumentbelastningsprofilerna på grundval av statiska, variabla eller dynamiska beräkningsmetoder som kan fastställas på förhand eller överenskommas av de aktiva kunderna. **Aktiva kunder som deltar i energidelning är ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar. Detta bör inte påverka möjligheten för aktiva kunder att delegera sitt balansansvar till andra marknadsaktörer. [...]** Alla rättigheter och skyldigheter för konsumenter som fastställs i detta direktiv är tillämpliga på slutkunder som deltar i system för energidelning. Hushåll med en installerad kapacitet på upp till 10,8 kW för enskilda hushåll och upp till 50 kW för flerfamiljshus bör dock inte vara skyldiga att fullgöra de skyldigheter som gäller för leverantörer.
- (52) Utsatta kunder bör skyddas på lämpligt sätt från bortkoppling av el och bör inte heller försättas i en situation som tvingar dem att koppla bort sig. Leverantörerna och alla berörda nationella myndigheter har fortfarande en viktig roll när det gäller att identifiera lämpliga åtgärder, både på kort och på lång sikt, som bör finnas till hands för utsatta kunder så att de kan hantera sin energianvändning och sina energikostnader, även genom ett nära samarbete med de sociala trygghetssystemen.

- (53) Offentliga interventioner i prissättningen av el utgör i princip en marknadssnedvridande åtgärd. Sådana ingripanden får därför endast genomföras som skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och omfattas av särskilda villkor. Detta direktiv ger möjlighet att ha reglerade priser för energifattiga och utsatta hushåll, även under kostnaderna, och, som en övergångsåtgärd, för hushåll och mikroföretag, **oavsett om det föreligger en elpriskris eller inte**. I kristider, när grossist- och slutkundspriserna på el ökar avsevärt och har en negativ inverkan på ekonomin i stort, bör medlemsstaterna tillåtas att tillfälligt utvidga tillämpningen av reglerade priser även till små och medelstora företag. För både hushåll och små och medelstora företag bör medlemsstaterna tillfälligt tillåtas att fastställa reglerade priser som understiger kostnaderna, förutsatt att detta inte skapar snedvridning mellan leverantörer och att leverantörerna kompenseras för de kostnader det innebär att leverera till priser som understiger kostnaderna **i samband med en elpriskris**. Det måste dock säkerställas att en sådan prisreglering är målinriktad och inte skapar incitament för att öka förbrukningen. En **tillfällig förlängning av en [...]/prisreglering** bör därför begränsas till 80 % av medianförbrukningen för hushåll och till 70 % av föregående års förbrukning för små och medelstora företag. [...]**Rådet bör, på förslag av kommissionen, genom ett genomförandebeslut fastställa när en regional eller unionsomfattande elpriskris föreligger. Bedömningen av huruvida en sådan priskris föreligger bör baseras på en jämförelse med priserna under normala marknadsförhållanden och därför inte ta hänsyn till effekterna av tidigare kriser. Beslutet bör också specificera giltigheten för detta fastställande, under vilket den tillfälliga förlängningen av reglerade priser gäller, som kan vara upp till ett år. Om villkoren för att en regional eller unionsomfattande elpriskris ska anses föreligga fortfarande är uppfyllda bör det vara möjligt för rådet att, på förslag av kommissionen, förlänga giltighetstiden för genomförandebeslutet. Genom att rådet tilldelas genomförandebefogenheter tas tillräcklig hänsyn till den politiska karaktären hos beslutet att utlösa de utvidgade möjligheterna till offentliga ingripanden i prissättningen av el,**

vilket innebär en svår balansgång mellan olika politiska överväganden, samt till de övergripande konsekvenserna av ett sådant beslut för medlemsstaterna.

- (53a) Det inframarginella intäktstak som infördes genom artiklarna 6–8 och artikel 10 i rådets förordning (EU) 2022/1854 har i vissa fall gett en relevant inkomstkälla som medlemsstaterna har använt för att mildra effekterna av de höga elpriserna på konsumenternas räkningar. Denna förordning innehåller verktyg som också kommer att hjälpa konsumenterna under perioder med höga elpriser. Medan medlemsstaterna genomför dessa verktyg bör de också tillåtas att tillämpa ett inframarginellt intäktstak till och med den 30 juni 2024. Detta intäktstak bör omfattas av villkor som motsvarar dem som var tillämpliga enligt rådets förordning (EU) 2022/1854. För att bedöma tillämpningen av ett sådant inkomsttak bör kommissionen lägga fram en rapport för parlamentet och rådet.
- (53aa) I den mån någon av de åtgärder som avses i denna förordning utgör statligt stöd, påverkar bestämmelserna om sådana åtgärder inte tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget. Kommissionen är behörig att bedöma om statligt stöd är förenligt med den inre marknaden.
- (53b) Eftersom Estland, Lettland och Litauen ännu inte är synkroniserade med det europeiska elsystemet står de inför mycket specifika utmaningar när de organiserar balansmarknader och marknadsbaserad upphandling av stödtjänster. Synkroniseringen är på god väg, men en av de avgörande förutsättningarna för stabil synkron systemdrift är att det finns tillräckliga reserver av balanskapacitet för frekvensreglering. Eftersom de baltiska länderna är beroende av det ryska synkronområdet för frekvenshantering har de emellertid ännu inte kunnat utveckla en egen fungerande balansmarknad. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har avsevärt ökat risken för problem med försörjningstryggheten till följd av att länderna saknar egna balansmarknader.

Kraven i artikel 6[...].9, 6.10 och 6.11 i förordning (EU) 2019/943 och i artikel 41[...].2 i kommissionens förordning (EU) 2017/2195, som är avsedda att tillämpas på befintliga balansmarknader, återspeglar därför ännu inte situationen i Estland, Lettland och Litauen, särskilt eftersom utvecklingen av balansmarknaden kräver tid och nya investeringar i balanskapacitet. Estland, Lettland och Litauen bör därför, oberoende av dessa krav, ha rätt att ingå långfristiga avtal för att upphandla balanskapacitet under en övergångsperiod.

- (53ba) Estland, Lettland och Litauen bör också undantas från kraven i vissa bestämmelser i artiklarna 40[...].4 och 54[...].2 i direktiv (EU) 2019/944 i den mån detta är nödvändigt för att säkerställa systemsäkerheten under en övergångsperiod.
- (53c) Övergångsperioderna för Estland, Lettland och Litauen bör fasas ut så snart som möjligt efter synkroniseringen och utnyttjas för att utveckla lämpliga marknadsinstrument som erbjuder kortsiktiga balansreserver och andra nödvändiga stödtjänster, och bör begränsas till den tid som krävs för denna process.
- (53d) De baltiska staterna ska synkroniseras med det kontinentaleuropeiska synkronområdet genom en dubbelledning som förbinder Polen och Litauen. Efter synkroniseringen måste kapaciteten i denna ledning till stor del bibehållas för att skapa säkerhetsmarginaler i händelse av oväntade avbrott i det baltiska systemet och oavsiktliga avvikelser till följd av detta. Systemansvariga för överföringssystem bör fortsätta att erbjuda maximal kapacitet för gränsöverskridande handel, i överensstämmelse med driftssäkerhetsgränserna och med beaktande av eventuella oförutsedda händelser i de polska och litauiska systemen, inbegripet sådana som uppstår till följd av avbrott i ledningar för högspänd likström eller bortkoppling av de baltiska staterna från det kontinentaleuropeiska synkronområdet. Den särskilda situationen för denna sammanlänkning bör beaktas vid beräkningen av den totala kapaciteten och oförutsedda händelser i enlighet med artikel 16.8 i förordning (EU) 2019/943.

- (53e) Med tanke på att det cypriotiska överföringssystemet inte är anslutet till någon annan medlemsstat står Cypern inför mycket specifika utmaningar när det gäller att organisera balansmarknader och marknadsbaserad upphandling av stödtjänster. Cypern bör undantas från kraven i vissa bestämmelser i artiklarna 40.4 och 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 i den mån detta är nödvändigt för att säkerställa systemsäkerheten under en övergångsperiod, nämligen till dess att det cypriotiska överföringssystemet ansluts till andra medlemsstater via sammanlänknings.
- (53f) För att stödja miljöskyddsmålen fastställs i artikel 22.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 krav på gränsvärden för koldioxidutsläpp för kapacitetsmekanismer. Under övergången till ett koldioxidfritt system och i efterdyningarna av energikrisen kan medlemsstater som tillämpar kapacitetsmekanismer som godkändes före ikraftträdandet av denna förordning dock undantagsvis, och som en sista utväg, avvika från detta gränsvärde för koldioxidutsläpp under en begränsad tidsperiod. Ett sådant undantag bör dock begränsas till befintlig produktionskapacitet som påbörjat kommersiell produktion före den 4 juli 2019, dvs. före ikraftträdandet av paketet om ren energi. Om tidigare upphandlingsförfaranden som uppfyllde gränsvärdena för koldioxidutsläpp inte har resulterat i den kapacitet som krävs för att uppfylla det identifierade tillräcklighetsproblemet bör medlemsstaterna tillåtas att anordna ett ytterligare upphandlingsförfarande som uppfyller alla krav i kapitel IV i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943, med undantag för de krav som gäller gränsvärden för koldioxidutsläpp, och enbart med avseende på den kapacitetsmängd som krävs för att hantera de tillräcklighetsproblem som identifierats. Produktionskapacitet som inte uppfyller gränsvärdena för koldioxidutsläpp bör inte upphandlas för en längre period än ett år. Denna tillämpning får inte inverka menligt på medlemsstaternas planer för minskade koldioxidutsläpp.**
- (53g) Kapacitetsmekanismer bör vara öppna för deltagande av alla resurser som kan tillhandahålla den tekniska prestanda som krävs, inbegripet gasdrivna anläggningar, förutsatt att de uppfyller utsläppsgränsen i artikel 22.4.

- (54) De åtgärder som avses i denna förordning påverkar inte heller tillämpningen av **Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU²⁵, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1011²⁶ och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012²⁷.**
- (55) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942²⁸, [...]förordning (EU) 2019/943, [...]direktiv (EU) 2019/944 och [...]direktiv (EU) 2018/2001 bör ändras i enlighet med detta.
- (56) Eftersom målen för denna förordning, **nämligen att förbättra utformningen av den integrerade elmarknaden, i synnerhet för att förebygga orimligt höga elpriser**, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

²⁵ **Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).**

²⁶ **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1011 av den 8 juni 2016 om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat, och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU och förordning (EU) nr 596/2014 (EUT L 171, 29.6.2016, s. 1).**

²⁷ **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (EUT L 201, 27.7.2012, s. 1).**

²⁸ **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 158, 14.6.2019, s. 22).**

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Ändringar av förordning (EU) 2019/943 [...]

Förordning (EU) 2019/943 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 1 ska ändras på följande sätt:

[a] Led b ska ersättas med följande:

”b) fastställa grundläggande principer för välfungerande, integrerade elmarknader som möjliggör icke-diskriminerande marknadstillträde för alla leverantörer av resurser och för elkunder, möjliggör utveckling av terminsmarknader för el så att leverantörer och konsumenter kan säkra eller skydda sig mot risken för framtida volatilitet i elpriserna, ger mer inflytande till konsumenterna, säkerställer konkurrenskraft på den globala marknaden, ökar flexibiliteten genom lösningar för efterfrågefleksibilitet, energilagring och icke-fossil flexibilitet, säkerställer energieffektivitet, underlättar aggregering av decentraliserad produktion och förbrukning, och möjliggör marknadsintegrering såväl som sektoriell integrering och marknadsbaserad ersättning för el som produceras från förnybara källor.”.

[b] Följande led ska läggas till som led e:

”e) stödja långsiktiga investeringar i produktion av förnybar energi och möjliggöra för konsumenterna att göra sina energikostnader mindre beroende av fluktuationer i kortsiktiga elmarknadspriser, särskilt priserna på fossila bränslen på medellång till lång sikt.”.

2. I artikel 2 ska följande led läggas till: ”72. *topplasttimme*: en timme **där, baserat på prognoser från systemansvariga för överföringssystem och, i tillämpliga fall, nominerade elmarknadsoperatörer, bruttoelförbrukningen eller grossistpriset på el på dagen före marknaden förväntas vara det högsta, [...]**, med beaktande av utbyten mellan elområden.

73. *topplastutjämning*: marknadsaktörernas förmåga att minska elförbrukningen vid topplasttimmar [...] **på begäran** av den systemansvarige för överföringssystemet.

74. *topplastutjämningsprodukt*: en marknadsbaserad produkt genom vilken marknadsaktörerna kan tillhandahålla topplastutjämning till de systemansvariga för överföringssystemen.

75. *virtuell knutpunkt*: en icke-fysisk region som omfattar mer än ett elområde för vilket ett [...] **referenspris** fastställs med tillämpning av en metod.

76. *dubbelriktat differenskontrakt*: ett kontrakt som ingås mellan en operatör av en elproduktionsanläggning och en motpart, vanligtvis ett offentligt organ, som ger både ett minimiskydd och en gräns för överkompensation. [...]

77. *energiköpsavtal*: ett avtal enligt vilket en fysisk eller juridisk person förbinder sig att köpa el från en elproducent på marknadsbasis.

[...]

79. *särskilt mätinstrument*: ett instrument som är **kopplat**[...] till eller inbyggt i en tillgång som **tillhandahåller**[...] efterfrågefleksibilitet eller flexibilitetstjänster på elmarknaden eller till systemansvariga för överförings- och distributionssystem.

80. *fleksibilitet*: ett elsystems förmåga att anpassa sig till variationerna i produktions- och konsumtionsmönster och nättillgänglighet mellan relevanta marknadstidsramar.”.

2a. I artikel 2 ska följande led ändras på följande sätt:

22. *kapacitetsmekanism*: en åtgärd för att säkerställa att önskad nivå av nödvändig resurstillräcklighet uppnås, genom ersättning till resurser för att de är tillgängliga, med undantag för åtgärder som rör stödtjänster eller hantering av överbelastning.

3. Artikel 7 ska ändras på följande sätt:

[a] Punkt 1 ska ersättas med följande:

”1. Systemansvariga för överföringssystem och nominerade elmarknadsoperatörer, eller en enhet som utses av dem, ska tillsammans organisera hanteringen av de integrerade dagen före- och intradagsmarknaderna i enlighet med förordning (EU) 2015/1222. Systemansvariga för överföringssystem och nominerade elmarknadsoperatörer ska samarbeta på unionsnivå eller, om så är lämpligare, på regional nivå för att maximera effektiviteten och ändamålsenligheten i unionens dagen före- och intradagshandel med el. Skyldigheten att samarbeta påverkar inte tillämpningen av unionens konkurrensrätt. Systemansvariga för överföringssystem och nominerade elmarknadsoperatörer[...], **eller en enhet som utses av dem**, ska, i sina funktioner som rör elhandel, vara föremål för tillsyn av tillsynsmyndigheterna i enlighet med artikel 59 i direktiv (EU) 2019/944 och Acer i enlighet med artiklarna 4 och 8 i förordning (EU) 2019/942.”.

[b] Punkt 2 ska ändras på följande sätt:

i) Led c ska ersättas med följande:

”c) maximera alla marknadsaktörers möjligheter att delta i handel mellan och inom elområden på ett icke-diskriminerande sätt så nära realtid som möjligt och i alla elområden,”.

ii) Följande led ska införas som led ca:

”ca) organiseras på ett sådant sätt att det säkerställs att likviditeten delas mellan alla nominerade elmarknadsoperatörer, både för handel mellan elområden och handel inom elområden **vid alla tidpunkter, även efter stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden. Nominerade elmarknadsoperatörer ska i synnerhet lämna in[...] alla[...] order för dagen före- och intradagsprodukter till den gemensamma dagen före- och intradagskopplingen före den senaste tidpunkt då dagen före- eller intradagshandel tillåts i ett visst elområde. Nominerade elmarknadsoperatörer får inte organisera handeln med dagen före- och intradagsprodukter utanför den gemensamma dagen före- och intradagskopplingen. Denna skyldighet ska gälla nominerade elmarknadsoperatörer, och i tillämpliga fall företag som direkt eller indirekt utövar kontroll eller någon rättighet gentemot en nominerad elmarknadsoperatör och företag som direkt eller indirekt utövar kontroll eller kontrolleras av en nominerad elmarknadsoperatör.”. [...]**

4. Följande artiklar [...] ska införas:

”Artikel 7a
Topplastutjämningsprodukt

1. **Om en regional eller unionsomfattande elpriskris har förklarats i enlighet med artikel 66a i direktiv (EU) 2019/944, och [...] utan att det påverkar tillämpningen av artikel 40.5 och 40.6 i det [...] direktivet, får medlemsstaterna tillåta systemansvariga för överföringssystem att upphandla topplastutjämningsprodukter för att minska efterfrågan på el under topplasttimmar. Sådan upphandling ska begränsas till den tidsperiod som anges i det beslut som antas i enlighet med artikel 66a.1 [...] i direktiv (EU) 2019/944.**
2. Systemansvariga [...] som vill upphandla en topplastutjämningsprodukt ska lämna in ett förslag till tillsynsmyndigheten i den berörda medlemsstaten med en beskrivning av dimensioneringen och villkoren för upphandlingen **och aktiveringen** av topplastutjämningsprodukten. Förslaget från den systemansvarige för överföringssystemet ska uppfylla följande krav:

- a) Dimensioneringen av topplastutjämningsprodukten ska baseras på en analys av vilket behov det finns av en tilläggstjänst för att säkerställa försörjningstrygghet, **av dess konsekvenser för marknaden, dess förväntade kostnader och fördelar. [...]** Dimensioneringen ska ta hänsyn till prognosen för efterfrågan, prognosen för el producerad från förnybara energikällor, [...] prognosen för andra flexibilitetskällor i systemet **och konsekvenserna på grossistpriset av den uteblivna inmatningen.** Dimensioneringen av topplastutjämningsprodukten ska begränsas för att säkerställa att **de förväntade [...]** **kostnaderna** för produkten **inte överstiger de förväntade fördelarna.**
- b) Upphandlingen av en topplastutjämningsprodukt ska baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier och begränsas till efterfrågefleksibilitet.
- c) Upphandlingen av topplastutjämningsprodukten ska ske genom [...] konkurrensutsatta anbud [...] **som kan vara kontinuerliga**, där urvalet baseras på den lägsta kostnaden för att uppfylla på förhand fastställda tekniska och miljömässiga kriterier.
- d) Avtal för en topplastutjämningsprodukt får inte ingå mer än **en [...]** **vecka** före avtalets aktivering [...].

- e) Aktiveringen av topplastutjämningsprodukten får inte minska kapaciteten mellan elområden.
 - f) Aktiveringen av topplastutjämningsprodukten ska ske **före eller inom** [...] dagen före marknaden och **får göras på grundval av ett på förhand fastställt elpris** [...].
 - g) Topplastutjämningsprodukten får inte medföra att **fossilbränslebaserad** produktion bortom mätpunkten inleds.
3. Den faktiska minskningen av förbrukning till följd av aktivering av en topplastutjämningsprodukt ska mätas mot ett referensvärde som återspeglar den förväntade elförbrukningen utan aktivering av topplastutjämningsprodukten. **Om en systemansvarig för överföringssystem beslutar att upphandla en topplastutjämningsprodukt i enlighet med punkt 1, ska den** [...] utarbeta en referensmetod i samråd med marknadsaktörerna och lämna in den till tillsynsmyndigheten.
4. Tillsynsmyndigheterna ska godkänna förslaget från de systemansvariga för överföringssystem som vill upphandla en topplastutjämningsprodukt och det inlämnade förslaget till referensmetod i enlighet med punkterna 2 och 3, eller begära att de systemansvariga för överföringssystemen ändrar förslaget om det inte uppfyller kraven i dessa punkter.

1. [...] **Om slutkunden ger sitt samtycke får** systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem [...] använda data från särskilda **mätinstrument** för att observera och reglera efterfrågefleksibilitet och flexibilitetstjänster, inbegripet från lagringssystem.
- [...]/2. **Om en slutkund inte har en smart mätare installerad eller om en slutkunds smarta mätare [...] inte levererar de data som krävs för att tillhandahålla efterfrågefleksibilitet eller flexibilitetstjänster, inbegripet genom en oberoende aggregator, ska systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem godta data från ett särskilt mätinstrument, om ett sådant finns tillgängligt, för reglering av efterfrågefleksibilitet och flexibilitetstjänster, inbegripet lagringssystem, och får inte diskriminera slutkunden i sin upphandling av flexibilitetstjänster. Denna skyldighet ska gälla vid inrättandet och under förutsättning att de regler och krav som fastställts av medlemsstaterna i enlighet med punkt 3 följs. [...]**
- [...]/3. Medlemsstaterna ska fastställa krav för en valideringsprocess för särskilda mätinstrument för att kontrollera och säkerställa kvaliteten på respektive data.”.

5. Artikel 8 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

”1. Nominerade elmarknadsoperatörer ska ge marknadsaktörer möjlighet att handla energi så nära realtid som möjligt, och åtminstone fram till stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden. Senast den 1 januari 2026/.../ ska stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden vara tidigast 30 minuter före realtid. Tillsynsmyndigheten i en viss medlemsstat får, på begäran av den berörda systemansvarige för överföringssystemet, bevilja undantag från kravet i första stycket till och med den 1 januari 2029. En sådan begäran ska lämnas till den berörda tillsynsmyndigheten och ska innehålla följande:

- a) en konsekvensbedömning som visar behovet av undantag, på grundval av en risk för försörjningstryggheten och med beaktande av återkoppling från marknadsaktörer och nominerade elmarknadsoperatörer, och**
- b) en handlingsplan för att förkorta stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden till 30 minuter senast den 1 januari 2029.**

Tillsynsmyndigheten får på begäran av den berörda systemansvarige för överföringssystemet bevilja ytterligare ett undantag från kravet i första stycket med högst tre år räknat från utgången av den period som avses i andra stycket. Denna begäran från den systemansvarige för överföringssystemet ska lämnas in till den nationella tillsynsmyndigheten för den begärande systemansvarige för överföringssystemet, Entso för el och Acer senast den 1 januari 2028 och ska innehålla följande:

- a) **En ny konsekvensbedömning som rättfärdigar behovet av ett ytterligare undantag, på grundval av en risk för försörjningstryggheten och med beaktande av återkoppling från marknadsaktörer och nominerade elmarknadsoperatörer.**
- b) **En reviderad handlingsplan för att förkorta stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden till 30 minuter senast det datum för vilket förlängning begärs och senast det datum som begärs för undantaget.**

Acer ska avge ett yttrande om de gränsöverskridande effekterna av ett ytterligare undantag som avses i tredje stycket inom sex månader från mottagandet av en begäran om ett sådant ytterligare undantag. Den berörda tillsynsmyndigheten ska beakta dessa yttranden innan den fattar beslut om en begäran om ytterligare undantag. ”.

b) Punkt 3 ska ersättas med följande:

”3. Nominerade elmarknadsoperatörer ska tillhandahålla produkter för handel på dagen före- och intradagsmarknaderna som är tillräckligt små, så att bud kan lämnas på 100 kW eller mindre, för att möjliggöra effektivt deltagande med efterfrågefleksibilitet, energilagring och småskalig förnybar energi, inbegripet direkt deltagande av kunder.”.

[6] Artikel 9 ska ersättas med följande:

”Artikel 9

Terminsmarknader

1. [...] **Utformningen av unionens terminsmarknad ska baseras på regionala virtuella knutpunkter som stöds av åtminstone långsiktiga överföringsrättigheter utfärdade av systemansvariga för överföringssystem [...], vilket möjliggör prisksäkring mellan elområden.**
- ”2. **24 månader efter [denna förordnings ikraftträdande] ska kommissionen, efter att ha slutfört en konsekvensbedömning, anta en genomförandeakt i enlighet med artikel 59 som fastställer den utformning som avses i punkt 1. Denna genomförandeakt ska särskilt**
 - a) **innehålla en metod för att fastställa den mest lämpliga geografiska omfattningen av de regionala virtuella knutpunkterna[...], inbegripet de elområden som bildar dessa knutpunkter, i syfte att maximera priskorrelationen mellan referenspriserna och priserna i de elområden som utgör regionala virtuella knutpunkter,**
 - b) inkludera en metod för beräkning av referenspriserna för de **regionala** virtuella knutpunkterna [...], i syfte att maximera korrelationerna mellan referenspriset och priserna i de elområden som bildar en **regional** virtuell knutpunkt; en sådan metod ska [...] baseras på objektiva kriterier fastställda på förhand.

- c) inkludera en definition av finansiella långsiktiga överföringsrättigheter **mellan [...]** elområden **och [...]** **regionala** virtuella knutpunkter **[...]** **som finansiella skyldigheter** så att marknadsaktörerna ska kunna risksäkra sin exponering mot positiva och negativa prisspreddar, inbegripet när det gäller volymer och löptider,
- d) maximera handelsmöjligheterna för risksäkringsprodukter som hänvisar till de **regionala** virtuella naven för terminsmarknaden samt för långsiktiga överföringsrättigheter från elområden till **regionala** virtuella knutpunkter, **och[...]**
- e) **specificera hur den gemensamma tilldelningsplattform som avses i punkt 3 ska erbjuda tilldelning och underlätta handel med långsiktiga överföringsrättigheter.**

3. **Den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/1719 ska agera som en enhet som erbjuder tilldelning och underlättar handel med långsiktiga överföringsrättigheter på uppdrag av systemansvariga för överföringssystem [...]. Den ska ha en juridisk form som avses i bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132²⁹.**

2. [...]

3. [...]

²⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 av den 14 juni 2017 om vissa aspekter av bolagsrätt (EUT L 169, 30.6.2017, s. 46).

4. [...]

5. Om en tillsynsmyndighet anser att marknadsaktörerna har otillräckliga möjligheter till risksäkring, och efter samråd med relevanta behöriga myndigheter på finansmarknaden ifall terminsmarknaderna gäller finansiella instrument enligt definitionen i artikel 4.1.15 [...] i **Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU**³⁰, får den kräva att elbörser eller systemansvariga för överföringssystem genomför ytterligare åtgärder, t.ex. verksamhet som marknadsgarant, för att förbättra terminsmarknadens likviditet.
6. [...]Marknadsoperatörer får [...], med iakttagande av unionens konkurrensrätt samt **Europaparlamentets och rådets** direktiv 2014/65/EU och **Europaparlamentets och rådets** förordningar (EU) nr 648/2012³¹ och (EU) nr 600/2014³², [...] utveckla terminsprodukter för risksäkring, även terminsprodukter för långsiktig risksäkring, för att ge marknadsaktörerna, däribland ägare till elproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, lämpliga möjligheter att skydda sig mot ekonomiska risker till följd av prisvariationer. Medlemsstaterna får inte kräva att sådan risksäkring begränsas till handel inom en medlemsstat eller ett elområde.”.

³⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

³¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (EUT L 201, 27.7.2012, s. 1).

³² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 600/2014 av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 173, 12.6.2014, s. 84).

7. Artikel 18 ska ändras på följande sätt:

[a] Punkt 2 ska ersättas med följande:

”2. Tariffmetoderna ska avspegla de fasta kostnaderna för systemansvariga för överförings- och distributionssystem, och ska beakta både kapital- och driftskostnader för att erbjuda tillräckliga incitament för systemansvariga för överförings- och distributionssystem på både kort och lång sikt, inklusive föregripande investeringar, för att öka effektiviteten, inklusive energieffektiviteten, främja marknadsintegreringen, **integreringen av förnybar energi** och försörjningstryggheten, ge stöd till flexibilitetstjänster, effektiva investeringar **vid rätt tidpunkt** inbegripet lösningar för att optimera det befintliga nätet och underlätta **icke-fossil flexibilitet**, **inbegripet** efterfrågefexibilitet och **energilagring**, relaterad forskningsverksamhet samt att underlätta innovation i kundernas intresse inom exempelvis digitalisering, flexibilitetstjänster och sammanlänknings-”.

[b] Punkt 8 ska ersättas med följande:

”8. Metoder för överförings- och distributionstariffer ska ge systemansvariga för överförings- och distributionssystem incitament att säkerställa den mest kostnadseffektiva driften och utvecklingen av sina nät, inbegripet genom upphandling av tjänster. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheter betrakta relevanta kostnader som berättigade och inkludera dessa relevanta kostnader i överförings- och distributionstariffer, och ska, **där så är lämpligt**, införa prestationsmål för att ge de systemansvariga för överförings- och distributionssystem incitament till att öka effektiviteten i sina nät, inklusive genom energieffektivitet, användning av flexibilitetstjänster och utveckling av smarta nät och intelligenta mätsystem.”.

[c] I punkt 9 ska led f ersättas med följande:

”f) Metoder för att säkerställa transparens i tariffernas fastställande och struktur, inklusive föregripande investeringar.”.

[d] I punkt 9 ska följande led [...] läggas till:

”i) Incitament för effektiva investeringar i nät, inklusive i flexibilitetsresurser och flexibla anslutningsavtal.”.

[8] I artikel 19 ska punkt 2 ändras på följande sätt:

[a] Led b ska ersättas med följande:

”b) optimering av användningen av kapacitet mellan elområden för att bibehålla eller öka överföringskapaciteten, i tillämpliga fall genom samordnade korrigerande åtgärder, eller täckning av kostnader för nätinvesteringar i syfte att minska överbelastningen i sammanlänknings, eller”.

[b] Följande led ska läggas till [...]:

”c) kompensation till operatörer av havsbaserade produktionsanläggningar för **förnybar el** i ett havsbaserat elområde **som är direkt kopplat till två eller flera [...] elområden** ifall tillträdet till sammanlänkade marknader har minskats på ett sådant sätt att [...] **det leder till att operatören av den havsbaserade produktionsanläggningen för förnybar el inte kan exportera sin elproduktionskapacitet till marknaden, och i förekommande fall, en motsvarande prisminskning i det havsbaserade elområdet jämfört med vad som skulle vara fallet utan kapacitetsminskningar. Kompensationen gäller om en eller flera systemansvariga för överföringssystem inte har tillgängliggjort den [...] kapacitet som överenskommits i anslutningsavtalet [...] på sammanlänkningen eller inte har gjort kapaciteten tillgänglig på de kritiska nätelementen i enlighet med reglerna för kapacitetsberäkning i artikel 16.8 i förordning (EU) 2019/943 [...]. På årsbasis får denna kompensation inte överstiga de totala intäkter från överbelastning som genereras i sammanlänkningar mellan de berörda elområdena [...].”**

[9] Följande kapitel [...] ska införas:

”Kapitel IIIa

Särskilda investeringsincitament för att uppnå unionens mål för minskade koldioxidutsläpp

Artikel 19a

Energiköpsavtal

1. **Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv (EU) 2018/2001, ska [...] medlemsstaterna [...] främja användningen av energiköpsavtal, inbegripet genom att undanröja ooberättigade hinder och oproportionerliga eller diskriminerande förfaranden eller avgifter i syfte att ge förutsägbarhet när det gäller priser och [...] uppnå de mål som anges i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner med avseende på dimensionen ”minskade växthusgasutsläpp” enligt artikel 4 a i förordning (EU) 2018/1999, samtidigt som konkurrenskraftiga och likvida elmarknader bevaras.**
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns instrument [...] för att minska de finansiella riskerna i samband med betalningsinställelser från förköparen inom ramen för energiköpsavtal, som är tillgängliga för kunder som möter inträdeshinder på marknaden för energiköpsavtal och inte befinner sig i ekonomiska svårigheter [...]. **Sådana instrument kan omfatta, men är inte begränsade till, statsstödda garantisystem till marknadspriser, privata garantier eller faciliteter som sammanför efterfrågan på energiköpsavtal, i enlighet med relevant unionsrätt. I detta syfte får [...] medlemsstaterna beakta relevanta [...] faciliteter på unionsnivå. Medlemsstaterna får [...] fastställa vilka kundkategorier som dessa instrument riktar sig till, med tillämpning av icke-diskriminerande kriterier.**

3. **Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget, ska [...]ett** garantisystem för energiköpsavtal **om det** stöds av medlemsstaterna [...] innehålla bestämmelser som ska förhindra minskad likviditet på elmarknaderna och ska inte ge stöd till inköp av produktion från fossila bränslen.
4. [...] [...] **Stödsystem** för el från förnybara energikällor ska [...] tillåta deltagande av projekt som reserverar en del av elen för försäljning genom ett energiköpsavtal eller andra marknadsbaserade arrangemang.
5. **Vid utformningen av sådana stödsystem [...] ska medlemsstaterna** sträva efter att använda utvärderingskriterier för att ge incitament för **anbudsgivare att underlätta** tillträde [...] **för[...] kunder som möter hinder för tillträde till marknaden för energiköpsavtal förutsatt att detta inte påverkar konkurrensen på marknaden negativt.** Sådana utvärderingskriterier kan i synnerhet ge företräde åt anbudsgivare som lägger fram ett undertecknat energiköpsavtal eller ett åtagande att underteckna ett energiköpsavtal för en del av projektets produktion från en eller flera potentiella köpare som möter inträdeshinder på marknaden för energiköpsavtal.
- 6[...]. Energiköpsavtalen ska ange elområdet för leverans och ansvaret för att säkerställa överföringsrättigheter mellan elområden i händelse av en ändring av elområdet i enlighet med artikel 14.
- 7[...]. I energiköpsavtalen ska det anges på vilka villkor som kunder och producenter får lämna energiköpsavtalen, t.ex. eventuella tillämpliga utträdesavgifter och uppsägningsperioder, i **överensstämmelse[...]** med unionens konkurrenslagstiftning.

Artikel 19b

System med direkt prisstöd för [...] investeringar i ny produktion

1. [...] System med direkt prisstöd för [...] investeringar i **nya anläggningar för elproduktion** från de källor som förtecknas i punkt 2 ska utformas som dubbelriktade differenskontrakt. [...]

[...]/.../.../.../

Första stycket ska tillämpas på avtal inom system för direkt prisstöd för [...] investeringar i ny produktion som ingår från och med tre [...] år efter [den dag då denna förordning träder i kraft]. För projekt rörande havsbaserade hybridtillgångar som är anslutna till två eller flera elområden ska övergångsperioden vara fem år efter [dagen för denna förordnings ikraftträdande].

Marknadsaktörers deltagande i system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt ska vara frivilligt.

1a. System med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt ska utformas för att

- a. bevara incitamenten för produktionsanläggningen att vara verksam och delta effektivt på elmarknaderna, särskilt [...] för att återspegla marknadsförhållandena,**
- b. förhindra eventuella snedvridande effekter av stödsystemet på produktionsanläggningens beslut om drift, inmatning och underhåll eller på budgivningsbeteendet på dagen före-, intradags-, stödtjänst- och balansmarknader,**
- c. säkerställa att nivån på minimiskyddet och den övre gränsen för överkompensation anpassas till kostnaden för den nya investeringen och marknadsintäkterna och garanterar elproduktionsanläggningens långsiktiga ekonomiska bärkraft, samtidigt som överkompensering undviks,**
- d. undvika otillbörlig snedvridning av konkurrensen och handeln på den inre marknaden, särskilt genom att fastställa ersättningsbelopp genom ett konkurrensutsatt anbudsförfarande som är öppet, tydligt, transparent och icke-diskriminerande,**
- e. undvika snedvridning av konkurrensen och handeln på den inre marknaden till följd av fördelningen av intäkter till företag.**

2. Punkt 1 ska tillämpas på [...] investeringar i ny elproduktion från följande källor:

- a) Vindenergi.**
- b) Solenergi.**

- c) Geotermisk energi.
- d) Vattenkraft utan vattenmagasin.
- e) Kärnenergi.

3. **Intäkterna, eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter, från [...] de system med direkt prisstöd i form av dubbelriktade differenskontrakt som avses i punkt 1 ska [...] [...] fördelas till slutkunder.**

Utan hinder av kravet i första stycket får intäkterna, eller ett finansiellt värde motsvarande dessa intäkter, också användas för att finansiera kostnaderna för systemen för direkt prisstöd eller investeringar för att minska slutkundernas elkostnader [...].

[...]

[...]F[...]ördelningen av intäkterna till [...] slutkunderna **ska vara** [...] utformad så att **man behåller** [...] incitamenten att minska deras förbrukning eller flytta den till perioder då elpriserna är låga och inte undergräver konkurrensen mellan elleverantörerna.[...]

4. **I enlighet med artikel 4.3 tredje stycket i direktiv (EU) 2018/2001 får medlemsstaterna undanta småskaliga anläggningar och demonstrationsprojekt för förnybar energi från skyldigheten enligt punkt 1.**

Artikel 19c

Bedömning av flexibilitetsbehov

1. [...] **Senast ett år efter Acers godkännande av metoden i enlighet med punkt 6 i denna artikel, och därefter vartannat år ska tillsynsmyndigheten, [...] eller en annan myndighet eller enhet som medlemsstaten utser, [...] anta en rapport om behovet av flexibilitet i systemet [...] för en period på minst fem år [...] med tanke på behovet av att på ett kostnadseffektivt sätt uppnå försörjningstrygghet och fasa ut fossila bränslen i elsystemet, med beaktande av integreringen av olika sektorer, och elmarknadens sammanlänkade karaktär. Rapporten ska [...] beakta den europeiska bedömningen av systemtillräcklighet och de nationella bedömningarna av resurstillräcklighet i enlighet med artikel 20 i denna förordning [...]. Rapporten ska baseras på de uppgifter och analyser som tillhandahålls av den medlemsstatens systemansvariga för överförings- och distributionssystem i enlighet med punkt 3[...] och med användning av den metod som avses i punkt 4[...] samt ytterligare uppgifter och analyser, om det är vederbörligen motiverat. Om medlemsstaten har utsett en systemansvarig för överföringssystem för detta ändamål ska tillsynsmyndigheten godkänna eller ändra rapporten.**
2. Rapporten ska **åtminstone**
 - a) [...] utvärdera[...] behovet av flexibilitet[...], **åtminstone på säsongs-, dygns- och timbasis**, för att integrera el från förnybara energikällor i elsystemet,

- b) [...]beakta [...]potentialen för icke-fossila flexibilitets**resurser** t.ex.[...] efterfrågefleksibilitet och **energilagring, inbegripet aggregering och[...] sammanlänknings**, för att tillgodose detta behov, både på överförings- och distributionsnivå,[...]
- c) **utvärdera hindren för flexibilitet på marknaden och föreslå relevanta begränsningsåtgärder [...], och**
- d) **beakta den flexibilitet som förväntas finnas i andra medlemsstater.**
3. De systemansvariga för överförings- och distributionssystemen i varje medlemsstat ska förse tillsynsmyndigheten med de data och analyser som behövs för utarbetandet av den rapport som avses i punkt 1 **eller, i förekommande fall, den myndighet eller enhet som utsetts i punkt 1. I vederbörligen motiverade fall [...] får tillsynsmyndigheten eller, i förekommande fall, den myndighet eller enhet som utsetts i punkt 1 begära att de systemansvariga för överföringssystemen och de systemansvariga för distributionssystemen lämnar ytterligare underlag till rapporten, utöver de krav som avses i punkt 4.**
4. Entso för el och den europeiska enheten för unionens systemansvariga för distributionssystem (EU DSO-enheten) ska samordna de uppgifter och analyser som ska tillhandahållas i enlighet med punkt 2. De ska särskilt
- a) fastställa typen av **och formatet för [...]** data som systemansvariga för överförings- och distributionssystem ska tillhandahålla tillsynsmyndigheterna[...],
- b) utveckla en metod för den analys som systemansvariga för överförings- och distributionssystem gör av flexibilitetsbehoven, med beaktande av åtminstone alla **tillgängliga[...] källor [...]och planerade investeringar i [...]sammanlänknings och flexibilitet på [...]** överförings- och distributionsnivå samt behovet av att fasa ut fossila bränslen i elsystemet.

5. Entso för el och EU DSO-enheten ska ha ett nära samarbete med varandra när det gäller samordningen av systemansvariga för överförings- och distributionssystem.
6. [...] [...]Senast [...] nio månader efter ikraftträdandet [...] av denna förordning [...] ska Entso för el och EU DSO-enheten gemensamt lämna in ett förslag till Acer om typen av data som ska lämnas in till tillsynsmyndigheterna, vilket format som ska användas samt den metod som avses i punkt 4[...]. Inom tre månader från mottagandet av förslaget ska Acer antingen godkänna förslaget eller ändra det. I det senare fallet ska Acer samråda med Entso för el och EU DSO-enheten innan Acer antar ändringarna. Det förslag som antas ska offentliggöras på Acers webbplats.
7. Tillsynsmyndigheterna [...] **eller, i förekommande fall, den myndighet eller enhet som anges i punkt 1** ska överlämna de rapporter som avses i punkt 1 till Acer och offentliggöra dem. Inom tolv månader från mottagandet av rapporterna ska Acer utfärda en rapport med analyser av rapporterna och rekommendationer om frågor av gränsöverskridande betydelse när det gäller tillsynsmyndigheternas slutsatser [...] **eller, i förekommande fall, den myndighet eller enhet som anges i punkt 1, inbegripet rekommendationer om att undanröja hinder för tillträde för icke-fossila flexibilitetsresurser.**

Artikel 19d

Vägledande nationellt mål för **icke-fossil flexibilitet** [...]

[...]**Senast sex månader efter inlämnandet av den rapport som avses i artikel 19c.1 i denna förordning**, ska varje medlemsstat, **på grundval av rapporten**, fastställa ett vägledande nationellt mål för **icke-fossil flexibilitet, särskilt**[...] **efterfrågefleksibilitet** [...] och **energilagring**. **Medlemsstaterna får uppnå detta mål genom att avlägsna identifierade marknadshinder eller förverkliga den identifierade potentialen hos icke-fossila flexibilitetsresurser**. Detta vägledande nationella mål ska också återspeglas i medlemsstaternas integrerade nationella energi- och klimatplaner när det gäller dimensionen ”den inre energimarknaden” i enlighet med artiklarna 3, 4 och 7 i förordning (EU) 2018/1999 och i deras integrerade tvååriga lägesrapporter i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2018/1999. **Medlemsstaterna får fastställa preliminära vägledande mål innan den första rapporten enligt artikel 19c.1 i denna förordning lämnas in.**

Artikel 19e

Stödsystem för **icke-fossil flexibilitet**

1. **Om [...]** investeringarna i icke-fossil flexibilitet är **[...]** otillräckliga för att uppnå det vägledande nationella mål [...] eller, i förekommande fall, preliminära vägledande mål som fastställts i enlighet med artikel 19d, får medlemsstaterna [...] tillämpa stödsystem för icke-fossil flexibilitet som består av betalningar för den tillgängliga kapaciteten för icke-fossil flexibilitet, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 12 och 13 [...].

2.[...]

3[...]

4[...]

2. **Medlemsstaternas möjlighet att tillämpa åtgärder enligt punkt 1 ska inte hindra dem från att på annat sätt gripa sig an de vägledande mål som fastställs i artikel 19d.**

Artikel 19f

Principer för utformning av stödsystem för **icke-fossil** flexibilitet

Stödsystem för **icke-fossil** flexibilitet som tillämpas av medlemsstaterna i enlighet med artikel 19e.1[...]/[...]:

- a) får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att [...] **uppnå det vägledande nationella målet, eller i förekommande fall det preliminära vägledande mål som fastställts i enlighet med artikel 19d** på ett kostnadseffektivt sätt,

- b) ska begränsas till nya investeringar i **resurser för** icke-fossil flexibilitet, t.ex. efterfrågefleksibilitet och **energilagring**,
- c) [...] ska inte medföra att fossilbränslebaserad produktion bortom mätpunkten inleds,
- d) ska välja kapacitetsleverantörer på ett transparent, icke-diskriminerande och konkurrensbaserat sätt,
- e) ska förhindra otillbörlig snedvridning av elmarknadernas effektiva funktion, inbegripet bevarande av incitament för effektiv drift och prissignaler samt exponering för prisvariationer och marknadsrisker,
- f) ska ge incitament för integrering på elmarknaden på ett marknadsbaserat och marknadsorienterat sätt, samtidigt som man undviker onödiga snedvridningar av elmarknaderna och tar hänsyn till eventuella kostnader för systemintegration och nätstabilitet,
- g) ska fastställa en miniminivå för deltagande på marknaden när det gäller aktiverad energi, som tar hänsyn till de tekniska särdragen hos lagring och efterfrågefleksibilitet **hos den tillgång som ger flexibiliteten** [...],
- h) ska tillämpa lämpliga påföljder för kapacitetsleverantörer som inte respekterar den miniminivå för deltagande på marknaden som avses i led g, eller som inte följer **de** incitament för effektiv drift och prissignaler **som avses i led e)**,
[...],

9a. Artikel 21 ska ändras på följande sätt:

[a] Punkt 1 ska ersättas med följande:

1. Medlemsstaterna får, när de genomför de åtgärder som avses i artikel 20.3 i denna förordning i enlighet med artiklarna 107, 108 och 109 i EUF-fördraget, införa kapacitetsmekanismer.”.

[b] Punkt 7 ska utgå.

[c] Punkt 8 ska ersättas med följande:

”8. Kapacitetsmekanismer ska godkännas av kommissionen för högst tio år. Mängden reglerad kapacitet ska minskas på grundval av de genomförandeplaner som avses i artikel 20. Medlemsstaterna ska fortsätta att tillämpa genomförandeplanen efter införandet av kapacitetsmekanismen.”.

9. I artikel 22.1 ska led a utgå.

10. I artikel 37.1 ska led a ersättas med följande:

”a) Genomföra den samordnade kapacitetsberäkningen i enlighet med de metoder som utvecklats i enlighet med riktlinjen för förhandstilldelning av kapacitet, riktlinjen för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning och riktlinjen för balansering som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.”.

11. Artikel 50 ska ändras på följande sätt:

a) Följande punkt [...] ska läggas till:

”4a. De systemansvariga för överföringssystemen ska på ett tydligt och transparent sätt offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sina respektive verksamhetsområden, även i överbelastade områden om flexibla energilagranslutningar kan tas emot, och regelbundet uppdatera denna information minst en gång i kvartalet.

Systemansvariga för överföringssystem ska också tillhandahålla tydlig och transparent information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. De ska tillhandahålla sådan information inom tre månader från och med inlämnandet av begäran.”.

12. I artikel 57 ska följande punkt [...] läggas till:

”3. Systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem ska samarbeta med varandra för att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sina respektive verksamhetsområden på ett konsekvent sätt och ge tillräckligt detaljerad synlighet åt utvecklare av nya energiprojekt och andra potentiella nätanvändare.”.

13. I artikel 59.1 ska led b ersättas med följande:

”b) Regler för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning i enlighet med artikel 6 i direktiv (EU) 2019/944 och artiklarna 7–10, 13–17, 19 och 35–37 i den här förordningen, inklusive regler om metoder och processer för beräkning av dagen före-, intradagskapacitet och terminsbaserad kapacitet, nätmodeller, konfigurerings- och omdirigerings- och motköps- handelsalgoritmer, gemensam dagen före- eller intradagskoppling, inklusive möjligheten att drivas av en enda enhet, garanterad tilldelad kapacitet mellan elområden, fördelning av intäkter från överbelastning, **regionala virtuella knutpunkter för terminsmarknaden, tilldelning och underlättande av handel med [...]** finansiella långsiktiga överföringsrättigheter genom den gemensamma tilldelningsplattformen, risksäkring för överföring mellan elområden, nomineringsförfaranden samt täckning av kostnader för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.”.

13a. I artikel 64 ska följande punkt läggas till:

”2a. Genom undantag från artikel 6.9, 6.10 och 6.11 får Estland, Lettland och Litauen ingå finansiella avtal för balanskapacitet upp till fem år innan tillhandahållandet av balanskapaciteten inleds. Löptiden för sådana avtal får inte överstiga åtta år efter det att Estland, Lettland och Litauen har anslutit sig till det kontinentaleuropeiska synkronområdet.

De nationella tillsynsmyndigheterna i Estland, Lettland och Litauen får tillåta sina inhemska systemansvariga för överföringssystem att tilldela kapacitet mellan elområden genom en marknadsbaserad process enligt artikel 41 i kommissionens förordning (EU) 2017/2195, utan volymbegränsningar fram till sex månader efter det att den samoptimerade tilldelningsprocessen har genomförts fullt ut och tagits i drift i enlighet med artikel 38.3 i kommissionens förordning (EU) 2017/2195.”.

13ab. I artikel 64 ska följande punkt läggas till:

2c. Genom undantag från artikel 22.4 b får medlemsstaterna begära att produktionskapacitet med utsläpp på mer än 550 g koldioxid från fossilt bränsle per kWh el som har påbörjat kommersiell produktion före den 4 juli 2019 undantagsvis, under förutsättning att artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget efterlevs, ingår i åtaganden eller omfattas av utbetalningar eller åtaganden för framtida betalningar inom ramen för en kapacitetsmekanism som godkänts av kommissionen före denna förordnings ikraftträdande. Kommissionen ska bedöma hur begäran påverkar utsläppen av växthusgaser och får, under förutsättning att artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget efterlevs, bevilja tillstånd, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

a) Medlemsstaten har, efter den dag då förordning (EU) 2019/943 trädde i kraft, genomfört ett konkurrensutsatt anbudsförfarande i enlighet med bestämmelserna i artikel 22, som syftar till att maximera deltagandet av kapacitetsleverantörer som uppfyller kraven i artikel 22.4, om avtalsperioden löper åtminstone till och med den 31 december 2028.

b) Den kapacitetsmängd som erbjuds i det konkurrensutsatta anbudsförfarande som avses i led a är inte tillräcklig för att hantera det tillräcklighetsproblem som identifierats i enlighet med artikel 20.1 för den avtalsperiod som omfattas av anbudsförfarandet.

c) Den produktionskapacitet som släpper ut mer än 550 g koldioxid från fossilt bränsle per kWh el ingår i åtaganden eller omfattas av utbetalningar eller åtaganden för framtida betalningar för en period på högst ett år och upphandlas genom ett ytterligare upphandlingsförfarande som uppfyller alla krav i artikel 22, med undantag för de som anges i punkt 4 b, och enbart med avseende på den kapacitetsmängd som krävs för att hantera det tillräcklighetsproblem som identifieras i led b.

Undantaget enligt denna punkt får tillämpas till och med den 31 december 2028.”.

(/...//...//.../

13b. I artikel 69 ska följande punkt 1a läggas till:

”1a. [...] Senast en månad efter denna förordnings ikraftträdande ska kommissionen för Europaparlamentet och rådet lägga fram en detaljerad rapport med en bedömning av möjligheterna att rationalisera och förenkla processen för att tillämpa en kapacitetsmekanism enligt [...] kapitel IV i denna förordning, för att säkerställa att medlemsstaterna i god tid kan ta itu med tillräcklighetsproblem. I detta sammanhang ska kommissionen begära att byrån ändrar metoden för den europeiska bedömning av resurstillräcklighet som avses i artikel 23 i enlighet med det förfarande som anges i artiklarna 23 och 27, beroende på vad som är lämpligt.

[...] Senast tre månader efter denna förordnings ikraftträdande ska kommissionen, efter samråd med medlemsstaterna, lägga fram förslag i syfte att vid behov förenkla [...] processen för bedömning av kapacitetsmekanismer.”.

14. Följande artikel ska läggas till [...]:

”Artikel 69a

Samverkan med unionens finansiella lagstiftning

Ingenting i denna förordning får avvika från bestämmelserna i direktiv 2014/65/EU, förordning (EU) nr 648/2012 och förordning (EU) nr 600/2014 när marknadsaktörer eller marknadsoperatörer ägnar sig åt verksamhet som rör finansiella instrument, särskilt enligt definitionen i artikel 4.1.15 i direktiv 2014/65/EU.”.

15. I bilaga I ska punkt 1.2 ersättas med följande:

”1.2 Samordnad kapacitetsberäkning ska genomföras för alla tidsramar för tilldelning.”.

Artikel 2

[Artikel 2 kommer att avskiljas från denna ändringsförordning och bli ett fristående direktiv om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 – texten har flyttats och införts efter artikel 5].

Artikel 3

[Artikel 3 kommer att avskiljas från denna ändringsförordning och bli ett fristående direktiv om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 – texten har flyttats och införts efter artikel 5].

Artikel 4

Ändringar av förordning (EU) 2019/942 [...]

Förordning (EU) 2019/942 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

a) Led a ska ersättas med följande:

”a) avge yttranden och rekommendationer till systemansvariga för överföringssystem, Entso för el, Entso för gas, EU DSO-enheten, den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med **kommissionens** förordning (EU) 2016/1719³³, **den enhet som utsetts för hanteringen av de integrerade dagen före- och intradagsmarknaderna i tillämpliga fall**, regionala samordningscentrum och nominerade elmarknadsoperatörer [...],”.

³³ Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (EUT L 259, 27.9.2016, s. 42).

b) Led d ska ersättas med följande:

”d) fatta enskilda beslut om tillhandahållande av information i enlighet med artiklarna 3.2, 7.2 b och 8 c, om godkännande av metoder och villkor i enlighet med artiklarna 4.4 och 5.2, 5.3 och 5.4, om översynen av elområden som avses i artikel 5.7, i tekniska frågor som avses i artikel 6.1, om skiljedomsförfaranden mellan tillsynsmyndigheter i enlighet med artikel 6.10, om regionala samordningscentrum som avses i artikel 7.2 a, om godkännande och ändring av metoder och beräkningar och tekniska specifikationer som avses i artikel 9.1, om godkännande och ändring av de metoder som avses i artikel 9.3, om undantag som avses i artikel 10, om infrastruktur som avses i artikel 11 d, om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna enligt artikel 12, [...] och om godkännande och ändring av förslag från Entso för el och EU DSO-enheten om metoden avseende de data och analyser som ska tillhandahållas när det gäller flexibilitetsbehoven i enlighet med artikel 5.10.”.

2. I artikel 3.2 ska följande [...] stycke läggas till:

”Denna punkt ska också tillämpas på den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/1719 **och på den enhet som utsetts för hanteringen av den integrerade dagen före- och intradagsmarknaden i tillämpliga fall.**”.

3. I artikel 4 ska följande punkt läggas till [...]:

”9. [...] Punkterna 6, 7 och 8 ska också tillämpas på den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/1719 **och på den enhet som utsetts för hanteringen av den integrerade dagen före- och intradagsmarknaden i tillämpliga fall.**”

4. I artikel 5.8 ska följande [...] stycke läggas till:

”Acer ska övervaka den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/1719 **och den enhet som utsetts för hanteringen av den integrerade dagen före- och intradagsmarknaden i tillämpliga fall.**”

5.[...]

[...]

6. I artikel 5 ska följande punkt läggas till [...]:

”10. Acer ska godkänna och vid behov ändra det gemensamma förslaget från Entso för el och EU DSO-enheten om metoden avseende de data och analyser som ska tillhandahållas när det gäller flexibilitetsbehoven i enlighet med artikel 19c.[...]/4[...] i förordning (EU) 2019/943.”.

6a. I artikel 6 ska punkt 9 ändras på följande sätt:

”9. Acer ska avge yttranden till den relevanta tillsynsmyndigheten och till kommissionen enligt artiklarna 8.3 och 16.3 i förordning (EU) 2019/943.”.

7. I artikel 15 ska följande punkt läggas till [...]:

”5. Acer ska utfärda en rapport med en analys av de nationella bedömningarna av flexibilitetsbehoven och rekommendationer om frågor av gränsöverskridande betydelse när det gäller tillsynsmyndigheternas slutsatser i enlighet med artikel 19c.[...]/7[...] i förordning (EU) 2019/943.”.[...]

Artikel 5
Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den [...] **tjugonde** dagen efter det att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande

Ändringar av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 för att förbättra utformningen av unionens elmarknad³⁴ [...]

[De följande artiklarna 1 och 2 var tidigare artiklarna 2 och 3 i förordningen.]

Artikel 1[...]

Ändringar av direktiv (EU) 2019/944[...]

Direktiv (EU) 2019/944 [...] ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

a) Leden 8 och 49 [...] ska ersättas med följande:

”8. *aktiv kund*: en slutkund, eller en grupp av samarbetande slutkunder, som förbrukar eller lagrar el som producerats inom den egna fastigheten vilken är belägen inom ett avgränsat område, eller egenproducerad eller delad el på andra platser inom samma elområde, eller som säljer egenproducerad el eller deltar i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem, förutsatt att dessa verksamheter inte är deras huvudsakliga kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.”.

³⁴ Skäl som ska läggas till.

”49. *icke-frekvensrelaterad stödtjänst*: en tjänst som används av en systemansvarig för överförings- eller distributionssystem för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokala nät, kortslutningsström, förmåga till dödnätsstart, ö-drift och topplastutjämning.”.

b) Följande led ska läggas till:

”15a. *avtal om leverans av el med fast löptid*: ett avtal om leverans av el mellan en elhandlare och en slutkund som garanterar samma avtalsvillkor, inklusive priset, **under hela avtalets löptid**, samtidigt som det inom ett fast pris kan innehålla en flexibel del med exempelvis variationer mellan topplast- och låglastpriser.

10a. *energidelning*: aktiva kunders egenförbrukning av förnybar energi som antingen

- a) produceras eller lagras för dem gemensamt på annan plats eller på deras egen plats av en anläggning som de äger, leasar, hyr helt eller delvis, eller
- b) där rättigheten till energin har överförts till dem av en annan aktiv kund utan kostnad eller mot ett pris.

(10b)[...]

24a. *sistahandsleverantör*: en leverantör som [...] har utsetts att ta över elleveranser till kunder för en leverantör som har upphört med sin verksamhet.”.

2. Artikel 4 ska ersättas med följande:

”Artikel 4

Fritt val av leverantör

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att köpa el från en elhandlare som de själva valt. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har rätt att ha mer än ett elleveransavtal samtidigt och att kunderna för detta ändamål har rätt att ha mer än en mät- och faktureringspunkt täckta av den gemensamma anslutningspunkten för sina fastigheter.”.

3. Artikel 11 ska ändras på följande sätt:

a) Titeln ska ersättas med följande:

”Rätt till tidsbegränsade avtal, avtal med fast elpris och avtal med dynamiska elpriser”.

b) Punkt 1 ska ersättas med följande:

”1. Medlemsstaterna ska säkerställa att den nationella rättsliga ramen gör det möjligt för leverantörer att erbjuda tidsbegränsade avtal, avtal med fast elpris och avtal med dynamiska elpriser. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukare som har en smart mätare installerad kan begära att få ingå ett avtal med dynamiska elpriser och att alla slutkunder kan begära att få ingå ett avtal med fast elpris med en löptid på minst ett år, med minst en leverantör och med varje leverantör som har mer än 200 000 slutkunder.

Genom undantag från första stycket får medlemsstaterna undanta en leverantör med mer än 200 000 slutkunder från skyldigheten att erbjuda avtal med fast pris och fast löptid, om denna leverantör endast erbjuder avtal med dynamiska priser och undantaget inte har en negativ inverkan på konkurrensen eller ett tillräckligt urval av avtal med fast pris och fast löptid för kunderna.”.

c) Följande punkt ska införas [...]:

”1a. Innan ett avtal ingås eller förlängs ska slutkunderna tillhandahållas en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett väl synligt sätt och uttryckt på ett kortfattat och enkelt språk. Denna sammanfattning ska åtminstone innehålla information om totalpris **och kostnadsfördelning**, säljfrämjande åtgärder, ytterligare tjänster **och**[...] rabatter och [...]/**ange** de rättigheter som avses i artikel 10.3 a, b, d, e och f. Kommissionen ska ge vägledning i detta avseende.”.

d) Punkt 2 ska ersättas med följande:

”2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna får fullständig information från leverantörerna om möjligheterna, kostnaderna och riskerna **med de olika typerna av [...]** elavtal [...] och ska säkerställa att leverantörerna är skyldiga att ge slutkunderna information i enlighet med detta, bland annat om behovet av att ha en lämplig elmätare installerad. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka marknadsutvecklingen och bedöma de risker som de nya produkterna och tjänsterna kan medföra samt åtgärda missbruk.”.

4. Följande artiklar ska införas:

”Artikel 15a

Rätt till energidelning

1. Alla hushåll, små och medelstora företag och offentliga organ **ska** ha rätt att delta i energidelning som aktiva kunder.
2. [...] Aktiva kunder ska ha rätt att dela förnybar energi sinsemellan på grundval av privata avtal eller genom en juridisk person.

3. [...] Aktiva kunder får använda en tredje part som äger eller förvaltar för installation och drift, inbegripet mätning och underhåll, av en lagringsanläggning eller en anläggning för produktion av förnybar energi, i syfte att underlätta energidelning, utan att den tredje parten betraktas som en aktiv kund.
- 4.[.../ Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder som deltar i energidelning
- a/[.../])har rätt att få den delade elen nettad med sin totala uppmätta förbrukning inom ett tidsintervall som inte är längre än avräkningsperioden för obalanser och utan att det påverkar tillämpliga skatter, avgifter och nätavgifter,
- b/[.../])drar nytta av alla konsumenträttigheter och skyldigheter som slutkunder enligt detta direktiv, utom vid energidelning mellan hushåll med en installerad kapacitet på upp till 10,8 kW **för enskilda hushåll [enligt vad som anges i det reviderade direktivet om förnybar energi 2021/557]** och upp till 50 kW för flerfamiljshus **[enligt vad som anges i det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda 2021/802] [.../ [.../]**,
- c/[.../])har tillgång till standardavtal med rättvisa och transparenta villkor för avtal om **energidelning [.../]** mellan hushållsaktörer och för avtal om leasing, hyra eller investering avseende lagringsanläggningar och anläggningar för produktion av förnybar energi för energidelning; om det uppstår konflikter om sådana avtal ska slutkunderna ha tillgång till tvistlösning utanför domstol i enlighet med artikel 26,

d[...]) inte utsätts för orättvis och diskriminerande behandling från marknadsaktörernas eller deras balansansvariga parter sida,

e[...]) informeras om möjligheten till ändringar i elområden i enlighet med artikel 14 i förordning (EU) 2019/943 och om att rätten att dela energi är begränsad till ett och samma elområde.

5. [...] Medlemsstaterna ska säkerställa att berörda systemansvariga för överförings- eller distributionssystem eller andra utsedda organ

a[...]) övervakar, samlar in, validerar och kommunicerar mätaruppgifter om den delade elen med relevanta slutkunder och marknadsaktörer minst en gång i månaden och i enlighet med artikel 23,

b[...]) tillhandahåller en relevant kontaktpunkt för att registrera arrangemang för energidelning, få information om relevanta mätpunkter, förändringar i lokalisering och deltagande och, i tillämpliga fall, validera beräkningsmetoder på ett tydligt, transparent och snabbt sätt.

6[...]. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga och icke-diskriminerande åtgärder för att säkerställa att energifattiga och utsatta hushåll kan få tillgång till system för energidelning. Dessa åtgärder får omfatta ekonomiskt stöd eller kvoter för produktionstilldelning.

7. **Denna artikel ska inte påverka kundernas rätt att välja leverantör i enlighet med artikel 4 och tillämpliga nationella regler för godkännande av leverantörer.”.**

Hantering av risker för leverantörer

1. [...]Tillsynsmyndigheterna, **eller i de fall en medlemsstat utsett en oberoende behörig myndighet i detta syfte, sådana utsedda behöriga myndigheter**, ska säkerställa att leverantörerna har infört och genomför lämpliga risksäkringsstrategier för att begränsa den risk som förändringar i elförsörjningen i grossistledet innebär för den ekonomiska bärkraften hos deras avtal med kunder, samtidigt som likviditeten och prissignalerna från kortsiktiga marknader upprätthålls.
2. Leverantörernas risksäkringsstrategier kan omfatta användning av energiköpsavtal. Om det finns tillräckligt utvecklade marknader för energiköpsavtal som möjliggör effektiv konkurrens får medlemsstaterna kräva att en andel av leverantörernas riskexponering för förändringar i grossistpriserna på el täcks med hjälp av energiköpsavtal för el producerad från förnybara energikällor som motsvarar varaktigheten för leverantörernas riskexponering på konsumentsidan, under förutsättning att unionens konkurrenslagstiftning följs.
3. Medlemsstaterna ska sträva efter att säkerställa tillgången till risksäkringsprodukter för medborgarenergigemenskaper och gemenskaper för förnybar energi.”.

5. Följande artiklar [...] ska införas:

”Artikel 27a

Sistahandsleverantör

1. Medlemsstaterna ska **införa ett system med sistahandsleverantör för att säkerställa kontinuitet i försörjningen** [...] åtminstone för hushållskunder. Sistahandsleverantörer ska utses genom ett rättvist, [...] transparent och icke-diskriminerande förfarande.
2. Slutkunder som överförs till sistahandsleverantörer ska inte förlora sina rättigheter som kunder, särskilt inte de rättigheter som fastställs i artiklarna 4, 10, [...] 12, 14, 18 och 26.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sistahandsleverantörer utan dröjsmål meddelar villkoren till de överförda kunderna och säkerställer sömlös kontinuitet i tjänsterna för dessa kunder under minst sex månader.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna informeras och uppmuntras att byta till ett marknadsbaserat erbjudande.
5. Medlemsstaterna får kräva att sistahandsleverantörer[...] levererar el till hushållskunder som inte får marknadsbaserade erbjudanden. I sådana fall ska reglerna i artikel 5 i denna förordning tillämpas.”.

”Artikel 28a

Skydd mot fränkoppling för utsatta kunder

Medlemsstaterna ska se till att utsatta kunder skyddas mot fränkoppling av el. Detta ska tillhandahållas som en del av begreppet utsatta kunder enligt artikel 28.1 [...] och utan att det påverkar tillämpningen av de åtgärder som anges i artikel 10.11.”.

6. Artikel 27.1 ska ersättas med följande:

”1. Medlemsstaterna ska inom sitt territorium säkerställa att alla hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag har rätt till samhällsomfattande tjänster, nämligen rätt till elleveranser av en bestämd kvalitet till konkurrenskraftiga, enkelt och tydligt jämförbara, transparenta och icke-diskriminerande priser. För att säkerställa leveranser av samhällsomfattande tjänster ska medlemsstaterna ålägga systemansvariga för distributionssystem att ansluta kunderna till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställts i enlighet med förfarandet i artikel 59.7. Detta direktiv hindrar inte medlemsstaterna från att stärka hushållskundernas och små och medelstora icke-hushållskunders ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig aggregering mellan företrädare för dessa kundkategorier.”.

7. Artikel 31.3 ska ersättas med följande:

”3. Den systemansvarige för distributionssystemet ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektiv tillgång till och användning av systemet. I synnerhet ska den systemansvarige för distributionssystemet på ett tydligt och transparent sätt offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sitt verksamhetsområde, inbegripet i överbelastade områden om flexibla energilagringsanslutningar kan tas emot, och regelbundet uppdatera denna information minst en gång i kvartalet.

Systemansvariga för distributionssystem ska också tillhandahålla tydlig och transparent information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. De ska tillhandahålla sådan information inom tre månader från och med inlämnandet av begäran.

3a. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkt 3 på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som levererar till små enskilda system.”.

8. **I** artikel 40 ska [...] följande [...] **punkt införas**:

[...]

”6a. Kraven i punkterna 5 och 6 ska inte tillämpas på den toppplastutjämningsprodukt som upphandlas i enlighet med artikel 7a i förordning (EU) 2019/943.”.

9. Artikel 59 ska ändras på följande sätt:

[a] Punkt 1 c ska ersättas med följande:

”c) I nära samarbete med övriga tillsynsmyndigheter säkerställa att den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med förordning (EU) 2016/1719, **den enhet som utsetts för hanteringen av den integrerade dagen före- och intradagsmarknaden i tillämpliga fall**, Entso för el och EU DSO-enheten uppfyller sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943, de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits i enlighet med artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 och annan relevant unionsrätt, inbegripet avseende gränsöverskridande aspekter, liksom Acers beslut, samt gemensamt fastställa fall där den gemensamma tilldelningsplattformen, Entso för el och EU DSO-enheten inte har uppfyllt sina respektive skyldigheter. Om tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå en överenskommelse inom fyra månader efter det att samråd inletts i syfte att gemensamt fastställa bristande efterlevnad, ska frågan hänskjutas till Acer för beslut i enlighet med artikel 6.10 i förordning (EU) 2019/942.”

[b] Punkt 1 z ska ersättas med följande:

”z)/[...]: Övervaka undanröjandet av otillbörliga hinder och begränsningar för utvecklingen av förbrukningen av egenproducerad el och medborgarenergigemenskaper, inbegripet hinder och begränsningar [...] **som förhindrar** flexibel distribuerad energiproduktion, inom rimlig tid[...].”

[c] Punkt 4 ska ersättas med följande:

”4. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där den gemensamma tilldelningsplattformen, **den enhet som utsetts för hanteringen av den integrerade dagen före- och intradagsmarknaden i tillämpliga fall**, Entso för el eller EU DSO-enheten har sitt säte ska ha befogenhet att införa effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för dessa enheter när de inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller enligt relevanta rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheten eller Acer, eller att föreslå att en behörig domstol ska påföra sådana sanktioner.”.

9a. I artikel 66 ska följande punkt läggas till som punkt 6:

”6. Genom undantag från artikel 40.4 ska de systemansvariga för överföringssystemen i Estland, Lettland och Litauen kunna förlita sig på balanstjänster som tillhandahålls av inhemska ellagringsleverantörer, företag med anknytning till systemansvariga för överföringssystem och andra anläggningar som ägs av systemansvariga för överföringssystem.

Genom undantag från artikel 54.2 får Estland, Lettland och Litauen tillåta sina systemansvariga för överföringssystem och anknutna företag att äga, utveckla, förvalta och bedriva lagring utan att följa ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande och får tillåta sådan lagring att köpa eller sälja el på balansmarknaderna.

Undantagen från artikel 40.4 och artikel 54.2 ska gälla i upp till tre år efter det att Estland, Lettland och Litauen har anslutit sig till det kontinentaleuropeiska synkronområdet. Om det är nödvändigt för att upprätthålla försörjningstryggheten får kommissionen bevilja en förlängning av den ursprungliga treårsperioden med högst fem år.”.

9aa. I artikel 66 ska följande nya punkt läggas till:

”7. Genom undantag från artiklarna 40.4 och 54.2 får Cypern tillåta att dess systemansvariga för överföringssystem äger, utvecklar och förvaltar lagring utan att följa ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande.

Undantagen från artiklarna 40.4 och 54.2 ska gälla till dess att överföringssystemet i Cypern är anslutet till andra medlemsstaters överföringssystem via sammanlänkning.”.

10. Följande artikel ska införas [...]:

”Artikel 66a

Tillgång till ekonomiskt överkomlig energi under en elpriskris

1. **Rådet [...] får, på förslag av kommissionen, genom ett genomförandebeslut [...] förklara regional eller unionsomfattande elpriskris om följande villkor är uppfyllda:**
 - a) Mycket höga **genomsnittspriser** på grossistmarknaderna för el minst två och en halv gånger det genomsnittliga priset under de föregående fem åren, vilket förväntas fortsätta i minst sex månader. **Beräkningen av genomsnittspriset under de föregående fem åren ska inte ta hänsyn till år 2022 och de perioder då en regional eller unionsomfattande elpriskris tillkännagetts.**
 - b) Kraftiga ökningar av detaljistpriserna på el [...] **på i storleksordningen 70 %** som förväntas fortsätta i minst [...] **tre** månader. och
 - c) Ekonomin i stort påverkas negativt av de stigande elpriserna.

2. **Beslutet [...]** om att förklara en regional eller unionsomfattande elpriskris **ska** specificera beslutets giltighetstid, som kan vara upp till ett år. **Denna period får förlängas i enlighet med förfarandet i punkt 7 för på varandra följande perioder på upp till ett år.**
3. **Kommissionen ska lägga fram ett förslag om att tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris, inbegripet den föreslagna giltighetstiden för beslutet, om den anser att villkoren i punkt 1 är uppfyllda.**
4. **Rådet får med kvalificerad majoritet ändra ett [...] förslag från kommissionen som lagts fram i enlighet med punkterna 3 och 7.**
- 5[...]. Om [...]**rådet** har antagit ett beslut enligt punkt 1 får medlemsstaterna under giltighetstiden för det beslutet tillämpa riktade offentliga interventioner i prissättningen för elförsörjning till små och medelstora företag. Sådana offentliga interventioner ska
- a) begränsas till högst 70 % av stödmottagarens förbrukning under samma period föregående år och bibehålla ett incitament för att minska efterfrågan,
 - b) uppfylla villkoren i artikel 5.4 och 5.7,
 - c) i förekommande fall, uppfylla villkoren i punkt 4.

- 6[...]. Om rådet[...] har antagit ett beslut enligt punkt 1 får medlemsstaterna under beslutets giltighetstid, genom undantag från artikel 5.7 c, vid tillämpning av riktade offentliga ingripanden i prissättningen för elförsörjning i enlighet med artikel 5.6 eller punkt 3 i den här artikeln, undantagsvis och tillfälligt fastställa ett pris för elleveranser som understiger kostnaden, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:
- a) Det pris som fastställts för hushållen gäller endast för högst 80 % av hushållens medianförbrukning och behåller ett incitament för minskad efterfrågan.
 - b) Det förekommer ingen diskriminering mellan leverantörer.
 - c) Leverantörerna får ersättning för leveranser under kostnadsnivån. och
 - d) Alla leverantörer har rätt att erbjuda ett pris för leverans av el som ligger under kostnaden på samma grunder.
7. **I god tid före utgången av den period som anges i punkt 2 ska kommissionen bedöma om villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda. Om kommissionen anser att villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda ska den förelägga rådet ett förslag om förlängning av giltighetstiden för ett beslut som antagits i enlighet med punkt 1. Om rådet beslutar att förlänga giltighetstiden ska punkterna 5 och 6 tillämpas under denna förlängda period.**
8. **Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget får medlemsstaterna tillämpa ett tak för intäkter från inframarginella producenter på samma villkor som de som anges i artiklarna 6–8 och artikel 10 i rådets förordning (EU) 2022/1854 till och med den 30 juni 2024. Senast den 15 maj 2024 ska kommissionen göra en översyn av tillämpningen av de relevanta systemen enligt denna punkt och lägga fram en rapport om de viktigaste resultaten av denna översyn för parlamentet och rådet.**

11.[...]

Artikel 2[...]

Ändring av direktiv (EU) 2018/2001[...]

Direktiv (EU) 2018/2001 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 4.3 ska ändras på följande sätt:

a) Andra stycket ska ersättas med följande:

”I det syftet ska stöd, i fråga om system för direkt prisstöd, beviljas i form av en marknadspremie som bland annat kan vara rörlig (*sliding*) eller fast. **Första meningen** [...] ska inte tillämpas på stöd till el från de förnybara energikällor som förtecknas i artikel 19b.2 i **Europaparlamentets och rådets** förordning (EU) 2019/943³⁵, i vilket fall artikel 19b.1 i den förordningen är tillämplig.”.

(2)[...]/[...]

[...]/[...]

³⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54).

Artikel 3

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast [...] sex månader efter [detta direktivs] ikraftträdande.

Genom undantag från första stycket ska medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 1.2 och 1.4 senast den [...] [...] tjugofyra månader efter [detta direktivs] ikraftträdande.

De ska genast underrätta kommissionen om texten till dessa bestämmelser.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom det här direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.”.

Artikel 4
Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den [tjugonde] dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande